

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 „ — „

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.
Negyedévre . . . 3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, szeptember 24.

Quid tunc?

(b. i.) Hibás volt feltevésünk akkor, amidőn felséges uralkodónkat és jogara alatt élő népeit ért nagy gyász napjain az osztrák tartományokból kiszivárgott hírek szerint arra következtettünk, hogy az általános meghatottság, mely különösen Csehországban nyilvánult, feledtetni a viszályt s az osztrák birodalom népeit, ha csak felszínen is, de ismét egyesíteni fogja. A jelekben valóban csalódtunk s csalódásunk után már nem nehéz belátnunk a jelek fölszínességét, üres, tartalmatlan voltát. És mi ezek után következtettünk!

Azt hittük, hogy az osztrák tartományokban megjelenő gyászszegélyes párt-organumok valódi, belső szivbeli gyászt jelentenek, mely ott székel a pártvezetők szivében, áthatja őket teljesen, minden gondolatukat. Azt hittük, hogy a tartományok harangkongása, temetési hangulata az igazi részvét megnyilatkozása. Oh nem! Költői gondolatok az egyetértésről, a szeretetről támadhatnak ugyan a felséges halott ravatala mellett, de nem az osztrák párt-klubokban. A nyelvendelet ügye minden előtt s csak azután a haza jóléte, boldogsága.

A Reichsrath újból való megnyitása hétfőn fog végbe menni és már hallatszanak a dühös kifakadások, látszanak az ökölbe csukott karok, melyek mind ott fognak dübörögni, tombolni a »Hoches Haus!« padjain. Ez így fog tartani legfeljebb október 8-ig, amikor ismét pihenni

tér a Reichsrath becsületes munkája után. — A magyar kormány e korcsmai jele-
netekben akar gyönyörködni, hogy az ország törvényhozói működését ennek megtörténteig felfüggesztette? Holnap után már eléri célját, de ezzel együtt elérte azt is, hogy az ország pénz és gazdasági ügyeinek rendezésétől elvont haszontalanul egy nagy időszakot s ezzel a helyzetét még komolyabbá tette.

Quid tunc?

A magyar törvényhozás sohasem szükködött élire állított helyzetekben, de a mostani nagyban különbözik a multakétól, mert nem a közönséges napi politika terén mozog, hanem a nemzetre nézve nagyfontosságú előretolulóközjogi kérdések nyomán keletkezett, s a kormány bizonytalan, szürke álláspontja a közjogi és gazdasági kérdések e chaosszában nem elég biztató arra nézve, hogy olyan legyen a kibontakozás, amilyen az országra nézve a legjobb.

Tudnunk kell, hogy mily szempontok vezetnek kormányunkat a kiegyezés kérdésében? Tudnunk kell, hogy alkotmányosságunk tételei, melyek a 67-es kiegyezésben vannak megalkotva, kellően meglesznek-e tartva? Ismernünk kell a kormány álláspontját gazdasági kérdéseink rendezésénél. Október 8-tól vagy talán még előbb is (Wolf és Schönerer ökleitől függ minden) a kormány álláspontja gazdasági ügyeinkben nem lehet más, mint határozott, komoly törekvés az önálló berendezkedésre.

Az 1867. évi XII. t.-cz. 68-ik §-a mondja:

»Magától értetik, hogy ha és amennyiben

a fenebbi 50—67. §§-ban elsorolt tárgyak felett az egyezkedés nem sikerülne: az ország önálló törvényes intézkedési jogát magának fentartja s minden jogai e részben is sértetlenek maradnak.«

E törvényszakasz pedig keletkezett Deák Ferencz egyenes akarata ellenére Tisza Kálmán vehemens követelésére.

Most csak az a kérdés, hogy a kormány előtt mily tekintélyvel bírnak a 67-es kiegyezés tételei? — Csak olyan, amelyet az ellenzék obstructiója kölcsönöz neki, vagy pedig komolyan veszi a törvény és az alkotmány integritásának kérdését. Apponyiék állásfoglalásának erejét nem akarjuk ezzel legtávolabbról sem kiesinyelni.

A magyar ellenzék pár évtizede, hogy olyan szerepet vett föl, mint a középkori lovag viselt volt, melyről historikusaink állítják, hogy legnagyobb kényelme volt, amit még megengedhetett magának, ha sarkantyuit levette lábait egy székre feltehető. Szemei azonban ekkor is a szűk váráblakon keresztül az utak porát vizsgálták, ha nem látja-e az ellenség ércz paizsát benne csillogni. És mindenre kiterjedő figyelme, gondossága, bátorsága megmentette a tömör bástya falakat a lerombolástól.

A magyar ellenzék ama kötelesség-tudó középkori lovag és a tömör bástya-falak, melyeket évtizedeken át őriz — a magyar alkotmányosság s míg ennek védelmében küzd, addig küzdelme a nemzet tetszésével találkozhat, de ha a czélt félreértve támad s támadásából kárt okoz a nemzeti érdekekben, a nemzet rokonszenvével játszik.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Legyező mesék.

Írta: Irma.

I. Jó a vizen át.

Isteni mythosz, hova tűnt titokszerű világod ezer meséje?! Hajdan fű, fa, virág, erdő, mező az Olympról regélt tündérmeséket Attika bájos gyerme einek s most talán már csak a könnyűszármnyu zephir — régi eszményi idők szerelmi postája — susog felőled. Hellász elomló romjainál ábrándoslelkű ifjuságnak:

Volt egy idő . . .

Igen egy idő, mikor minden csak szerelem volt, a szivnek élt minden, az ember, az isteneknek tartott lények: még az ég is szerelmes volt a földbe. Mily boldogság lehetett az századok előtt, mikor úgy hitték: a fellegek ura ott hagyja édeni trónját s leszáll a felhőkbe takart Olympról, bájos, halandó asszonyok szerelméért a földre! . . . Főnséges eszme . . . s ezt legjobban csak asszonyi sziv értetheti meg! . . .

A régi aranyos időkre gondolva, úgy képzelem a világot mint egy nagy óriást s forrón dobogó szivének pedig a kis Hellászt gondolom. De ez csak régen volt — mondják a komoly tudósok — öregszik már az óriás, hidegebb a sziv.

Pedig dehogy, dehogy . . . Vulkan az, mely

soha ki nem alszik s dobbanása megremegetti a nagy óriás tagjainak picziny parányait, a sok-sok millió emberi szivet . . . úgy mint most az enyém dobog diadalmas, édes forrósággal: mert kalandunk volt, aranyos, bohó és kedves, nem álom, hanem való; emléke, a rózsá csokrétás palma legyező itt van író asztalom fölött . . .

Kissé már lankadt marechal Nillek és la france-ok még mindig édesen kábító rózsá il-latától, meg a kedves kis titokzatos kalandtól, melynek e legyezőt köszönhetem — még egészen mámoros a lelkem s leírom történetét, míg a meglepetés varázsa, az öröm lángja s szivem, lelkem napfényes illúziója ragyogja be kis legyező mesém eseményét.

— — — Kertünk alatt folyik a Körös s ez nyáron az én boldogságom. Órákig elülök partján korán reggel, késő este s álmodozásaim közepette úgy képzelem, hogy a habok kedves, jóleső mormolása kíséret csapongó gondolataim csodásan édes harmóniájához. Szerettem ezt a gyors, vad, rakoncátlan folyót; de legjobban akkor, ha uszva visznek tova hűsen simuló habos hullámai, amikor alig mozdulok s csak úgy ragadnak tova gyorsan rohanó, ezüstösen sziporkázó, hőmpölygő, zúgó habok.

Oh mert sok kedves kis kalandunk van ám uszás közben!

Hárman járunk le hódolva e kedves sportnak Lólávai és Juliskával. Lólának gyönyörű szép fekete szeme és piros uszó ruhája van; Juliskáé kék s nagy rizs-szalma kalapja szaba-

don hagyja látni szép szőke homlokfürteit, meg édes baba arcját.

Engem Irénnek hívnak, a ruhám rózsaszínű, meg a nagy bekötős bébe kalapom is, amelyet lehuzva szoktam viselni; mert amilyen csinos a Juliska arczocskája — fájdalom — éppen oly csintalan az enyém.

Nem mintha szemrehányásokat akarnék tenni a szépség istenasszonyának, hogy születésemkor oly csekélyke módon ajándékozott meg kegyeivel; de kérdem: mit ártott volna az ő fenségének, ha kövér, pisze óromat egy pár centiméterrel finomabbra, fölvetett széles piros ajkamat pedig kissé csinosabb formára alkotta volna?!

Ez az tehát, hogy a bébe kalapom állandóan beárnyékol az orromig; kivált mióta megismerkedtünk a titokzatos — Jó a vizen áttal. Ő a folyó másik oldalán lakik, ahol egészen ismeretlen nekünk a városrészt, az utca, az emberek: de legismeretlenebb előttünk ő maga, ki csikos uszórúhában matróz sapkával és guckerrel szokott megjelenni a tul parton, ugyanazon időben mikor mi. Szép magas, barna, erőteljes férfialak s úgy tűnik föl képzetelemben most is, mint a folyó partján, egy kis Léda kalandra vágyó Jupiter.

Egy napon nem maradt uszva a tul oldal mély vízében, hanem kezdett átjönni mifelénk. Mikor tul ért a közepem, elképedve kiáltám:

— Ni, jön a vizen át! — Meghallotta s mosolygott; mi pedig ijedten merültünk a víz alá, úgy hogy csak három kalap látszott li-

A katolikus autonómiát előkészítő kongresszus által kiküldött bizottság tegnap délután Szapáry Gyula gróf elnöklésével 4 órákor ülést tartott a főrendiház földszinti bizottsági termében. Az ülésen Hornig Károly báró veszprémi püspök kivételével minden bizottsági tag részt vett. A bizottság megkezdte az elaboratum részletes tárgyalását s letárgyalta azt a fejezetet, a mely az általános részt magában foglalja. Rövid vita után már ma teljes egyöntetűség jött létre s így a tárgyalás az elaboratum felett, melyet Szapáry Gyula gróf közreműködésével Hoványi Gyula bizottsági jegyző szerkesztett, valószínűleg simán fog lefolyni, amennyiben Zichy Nándor gróf azt a kijelentést tette, hogy daczára annak, hogy neki bizonyos elvi kérdéseket illetőleg más nézetei vannak, mégis csatlakozik Szapáry és Hoványi elaborátumához. Ilyenformán a bizottság élénken megvitatta ugyan a kérdéseket, de az elaboratumon, mely az 1872-es elaboratumot is jórészt felöleli, inkább csak stiláris módosításokat eszközöl. A 9-es bizottság a jövő hét végén befejezi működését, úgy, hogy a 27-es bizottság november hónapban már a kész elaboratumot kapja kézhez s úgy kezdi meg tanácskozásait. A 9-es bizottság szombat délután 4 órákor folytatta tanácskozásait. Vasárnap, hétfőn és kedden nem tart ülést, szerdán azonban folytatja s e hét végén befejezi az elaboratum tárgyalását.

A királyné emléke.

Az Erzsébet királyné halálával az országot ért mély fájdalom élénken megnyilatkozik a nép minden rétegében. Egyletek, testületek részvétüket kifejezik a borzasztóan sujtott koronás királyi zsámolya előtt, hódoló részvét feliratokkal.

Az iskolákban a növendékek, a jövő Magyarország leendő férfainak gyászünnepélyeken szívükbe vesik a szomorú véget ért áldott királyné emlékeit.

A részvét újabb megnyilatkozásáról adjuk a következőket:

Gyászünnepélyek az iskolákban.

Az újbárosi r. kath. fiúiskolában.

A nagyváradi-újvárosi r. kath. elemi fiúiskolában tegnap reggel a Szent László templom-

ban Erzsébet királynéért tartott gyászmisével vette kezdetét a gyászünnepély.

A templomból az iskolaépületbe vonultak, hol dr. Vučkics Gyula igazgató megnyitotta a gyászünnepélyt.

Utánna Oláry Sándor 4. oszt. tanuló szavalta el Szabolcska Mihálynak. »Erzsébet halálára« című versét, igen ügyesen.

Békéssy János, a 4. osztály tanítója meghatón szép emlékbeszédet mondott Erzsébet királynéről, a melyben kegyeletesen méltatta a magyar nemzet nagyasszonyának áldásos életét.

Majd Bessenyei versét: »Magyarország patronájához« szavalta Békéssy Leo tanuló, míg utánna Kovalik Endre tanuló Vargha Gyula »Emlékezés Erzsébet királynéra« és Vlossák János tanuló »A magyar ifjúsághoz« című verseket szavalták; mindannyian igen szépen, ügyesen.

Végül dr. Vučkics Gyula plébános, iskola igazgató rövid zárbeszédet tartott, amelyben különösen buzdította a tanulókat, hogy filléreikkel járuljanak hozzá az Erzsébet királyné emlékére emelendő szoborhoz.

A közs. polgári fiúiskolában.

A Nagyváradi városa által fenntartott polgári fiúiskolában szintén tegnap reggel folyt le a kegyeletes gyászünnepély Erzsébet királyné elhunytá alkalmából.

A növendékek a tágas nagyteremben gyűltek össze.

Az iskola dalárdájának éneke nyitotta meg a gyászünnepélyt.

Dr. Tóth Mihály igazgató részletesen fejtegette az elhalt királyné szeretetét, ragaszkodását a magyarok iránt, jellemezte mint a szegények jótévőjét; végül egyes epizódokat mondott el a királyné életéből.

Az emlékbeszéd befejeztével a dalárda elénekelte Belezmay Antal »Egy könyv« című alkalmi szerzeményét s a gyász ünnepély véget ért.

Mikor a növendékek távozóban voltak az ünnepélyről, egy egyszerű, de értelmes ember, Katona Mihály a királynéről irt saját versét osztogatta szét köztük. Egy példány kezünkbe is került s érdemesnek tartjuk megemlíteni, mint a gyász általánosságának és minden rétegben mélyen átértett voltának egyik jelét.

Az újbárosi közs. leányiskolában.

Megható és szépen sikerült gyászünnepélyt rendezett szept. 24-én délelőtt a nagyváradi-újvárosi községi leányiskola tanító-testülete felelhetetlen királyné emlékére. Az ünnepély a II. osztály tágas termében tartatott meg a négy elemi és ismétlő osztályok jelenlétében. A termet áldott emlékü királyné gyászbavont képe díszíté; a tanulók gyász szalaggal, a tanítónők mély gyászba jelentek meg.

A szomorú ünnepélyt Kovalikné-Hubert Paula igazgatónő nyitotta meg, röviden jelezvén az összejövetel okát és célját, mely után Békésiné-Fülöp Piroška tanítónő tartott szívig ható szép emlékbeszédet, mely könyeket csalt a hallgatóság szemébe. Ezután Schwartz Matild IV. oszt. tanuló »Sirassatok a Királynét« című, Tóth Róza IV. o. tanuló pedig »Ima a királyért« című Gara Ákos által írott költeményt szavalta el. A gyászünnepélyt az igazgatónő zárbeszédje fejezte be, mely után a növendékek meghatott szívvel oszlottak szét.

A v.-váraljai közs. iskolában.

A váraljai községi fiú és leányiskola tanítótestülete f. hó 24-én d. e. 9 órákor gyászünnepélyt rendezett boldogult Erzsébet királyné elhunytának az emlékezetére. A fiúk ünnepélye a IV. osztályban folyt le, hol is Istvánfi József igazgató tartott az elhunyt királynéről a gyermekek felfogásához mért felolvasást. Majd egy kis II. osztályos fiúcska tolmácsolta megható őszinteséggel a magyar nemzet nagy fájdalmát egy kis alkalmi verseske kíséretében. Az ünnepély utolsó száma Breier Oszkár VI. osztályos tanuló szavalata volt, aki Bodnár János közs. tanító ez alkalomra irt költeményét adta elő nagy hatással. A lendülettel megírt költemény utolsó sorai így hangzik:

Eltemettük porhüvelyét a sírba,
De emléke a szívünkbe van írva!
Koporsóját elkisértük odáig . . .
De a nevé nem feledjük.
Jó tetteit feljegyezzük
Őt magát meg emlegetjük sokáig!

A leányiskolában az egyes osztály tanítónők emlékeztek meg a fejedelemszony gyászos elhunytáról.

Az ipartestület részvéte.

A nagyváradi ipartestület előjárósága Erzsébet királyné Ő Felsége megrendítő gyászese alkalmából f. hó 22-én rendkívüli ülést tartott. Jelen voltak: Gerő Ármin rendőrkapi-

begni a víz színen. Aztán megállt egy csapat halászgató diák mellett s hirtelen eszme társulással ügyesen kiáltott vissza a hasonhangzású ismert angol regényre czélozva:

— Nem — a rozson át?!

— Ez nem a Themze, csak a Körös! — feleltem.

— Azt látom, miután oly kicsiny, hogy a tulpartról könnyen átgázolhat az ember.

— Mint például most a lovagiatlan kíváncsiság!

— Kérem a bűnös lovagiatlanság védelmél tekintetbe venni azt a hatalmas vonzerőt, melyet rája három aranyos bébé kalap gyakorolt.

— Kihaltak a Tankrédek, akik ennél hatalmasabb vonzerőnek is ellent tudtak állani!!!

— No, az Izanrák sem vágnak többé oly nagyon zárdai magány után, sőt egyhiszem titokban gyászvitéznek tartanak az olyan Tankrédet, aki át nem uszra még a Themzét is, ha a tul partról felkölti kíváncsiságát egy édes, uszó habléány.

— Kérem, kérem, jobb erkölcsöket . . . ! szóltam hangosan és elfordulva.

— Bocsanat, de nem érzem magam méltónak a nagyon tisztelendő Ritter Toggenburg plátói babérajaira! — felelt s fehér matróz sapkáját megemelve gyorsan tova tűnt az uszó habokkal —

Egész nap természetesen csak róla beszél-

tünk s közös ideálunk lett a szép, merész, titokzatos, szellemes Jó a vizen át . . .

Reggelre óriási meglepetés várt reánk!

A kis fürdő kabin telve fölséges rózsákkal; a vetkező padon pompás nagy thea rózsácsokor; mellette papírlap e felirással: — *A legszebbnek!*

— Irén ez neked szól s bizonyos, hogy Jó a vizen át varázsolta ide! — szólalt meg a szokatlanul hosszú esend után Juliska.

Első pillanatban édes, boldog érzet futá át egész valómat . . . másikkban pedig már megfedém a szívemet: hogy is lehet oly bohó azt hinni, hogy Lóla és Juliska mellett nekem küldenek csokrot?!

— Nem engem illet, hanem titeket, — mondtam aztán nyugodtan — s miután pedig én nem pályázhatom, átveszem köztetek Páris szerepét a csokrot illetőleg:

De hiszen veled beszéltem s a gucker is legtöbbször a te plasztikus formáidra volt irányítva, legyen hát a csokor is a tied! — felelt Juliska!

— Szépségversenyeknél ám nem a test, hanem az arcz tökélye irányadó . . .

Ehhez hasonló érvelések után végre belátták, hogy a csokor őket illeti s én aztán elosztám kettőjük közt egyenlően a rózsákat.

Este színházba mentünk s Juliska és Lóla föltűzték a pompás sötétpiros Elemér-rózsákat. Én csak illatát élveztem, de az is megrésze-

gített, azzal az egyetlen csodásan szép fehér niphetoszszal együtt, melyet Lóla az ő rózsái közül keblembre tűzött s melynek hullani kezdő szirmait gyöngéd óvatossággal szedém föl a páholy vörös bársonyaról s feltve rejtem csipke betétem fodros hullámai mögé . . .

. . . Varney búbjós zenéjéből nem hallok semmit. Lelkem ott van a folyó partján s valami boszorkányos délibáb ide varázsolja »Ót« elém, a int beszél velem a lovagokról meg a Themzéről . . . Álmodom, ébren álmodozom. A hulló szirmok mindegyike mint pajkos kobold röpököd és susog előttem. Fölséges tündérekert látok. Gyönyörű virágpadjain szebbnél szebb tündérek, előttök térdelnek hatalmasok, fejedelmek és királyok s mind az a gyönyör, mit hódolatuk és istenítésük e kaczagó szépeknek szerez, át-át cikázza pillanatokra egész lényemet s érzem a női szív legnagyobb boldogságát: férfi ajkak üdvösséges hódolatát . . . s félve kérdem, vajjon lesz-e nekem ebben ébren is valaha részem?!

A szépség királyi vagyon; a szív édes boldogságot vehet rajta: oh miért is hogy oly egyenlőtlenül osztád szét a halandók közt a szerelem kincsét szíveknek pajkos hatalmas koboldja?! Ugy képelem, hogy azok, akik nem szerethetnek nincsenek fölvéve Ámor azon könyvébe, hova a halandókat jegyzi be, hogy annak idején sebző nyilat ki ne kerülhessék. Ott ül a magas Olympon, előtte nagy könyv, melybe

tány, mint iparhatósági biztos, Bertsey György, elnök, Andriska Károly alelnök, Balogh Mihály, Czigelet József, Czeglédi Jenő, ifj. Cser János, Gyagyovszky Viktor, Milibák József, Óváry Lajos, Voszka Ferencz, Széles Lajos, Szegedi József, Tarsoly Ferencz, Péchy Antal, Mészáros József előljárók és Jankovich János főjegyző.

Elnöki jelentésében előterjeszti, hogy a rendkívüli ülés tárgyát azon megrendítő eset képezi, melyre nemcsak Magyarország, hanem egész Európa, sőt más világrészek lakossai is felháborodtak, hogy hön szeretett Királynénkat, országunk patronáját, az angyali lelkű Erzsébetet — egy nyomorult gaz bestia orvul támadva meggyilkolta. Ez az emberi nem gyalázatára született állati szörny megtámadott egy védtelen, soha senkinek nem vétett agg nőt s törrel leiszorta. A rémhír hallására megrendült minden emberi lélek s a pillanatnyi zavarban nem hitte, hogy az Isten képeire teremtett emberek közül akadhat egy, kiből az embernek, a vadállattól megkülönböztetett lelkes méltósága, ily alávaló tettel meggyaláztassék.

Az ország összes hatóságai, a magas kormánytól a legkisebb társadalmi körökig siettek méltó részvételüknek és fájdalomuknak kifejezést adni, eme megrendítő gyászeset felett. Városunk törvényhatósága rendkívüli közgyűlésében mondta ki fájdalmas részvétét, három tagu küldöttség ment el a temetésre, hol letette városunk gyász koszoruját Magyarország védangyalának ravatalára.

Indítványozza, hogy az ipartestület elöljárósága Ó Felségének Erzsébet királynénak váratlan történt halála felett, fájdalomtelt szívvel hódoló igaz részvétét kifejezze, azt jegyzőkönyvében örökítse meg. Ó Felségének apostoli Királyunknak egy hódoló részvét irat küldessék a nagyméltóságú m. kir. kereskedelemügyi miniszter urnak közvetítése által.

Az indítvány egyhangulag elfogadva, Óvári Lajos indítványára az »Erzsébet« szoborra 50 koronát szavazott meg az előljáróság.

A hódoló részvét felirat a következő:

Császári és Apostoli Királyi Felség!

Legkegyelmesebb Urunk!

Azon megrendítő csapás, — mely Felségedet szeretett apostoli Királyunkat, legkegyelmesebb Urunkat — Ó Felségének szeretett és imádott angyali lelkű Királynénk, Védasszonyunk váratlan halála által érte, — sujtott minket is hű alattvalóit.

A csapás rendkívüli sére, rémületes módja, megrázkódtatta lelki érzelmünk és hitünkbe vetett bizalmunk minden szálait, képtelennek tartottuk eddig, hogy emberi lény, ennyire legyen képes vadállattá átfajulni; megszorul szívünk a fájdalomtól, igaz érzelmeink kifejezésére szavakat nem találunk.

szorgalmasan jegyezget. Vala'ányszor egy-egy csillag támad, ugyanakkor a földön egy balandóval több lett. De néha jön az öreg Morpheusz s addig-addig édesgeti, simogatja kis kedvenczét, míg ez elébe hajtva fejét, elszenderedik. Aki ezalatt születnek nem jegyzi be őket nagy csillag könyvébe s nem lesznek rabjai . . . Félek, hogy Amor ó felsége az én születésem napján — egész nap aludt . . . Vigyázni kell hát nagyon a szívemre! Pedig úgy érzem, hogy a világ-szeretet összes lángoló kincse ég a szívemben, s azon tűnődöm: *mi fájóbb, az öntüzetől elhamvadó szív, vagy viszonzatlan szerelem lassu, kínos gyötrelmétől haldokló lélek?*

. . . Oh ezek az ördögös kis rózsaszirmok, milyen bánatos szomorú álmokat hoznak,

El velők!! Miért legyen emléke annak a rózsaszálnak, mely megsebzti a szívünket?!

— Irén nézd csak nézd, »Ó« itt van a földszinten!! — ébresztett föl Juliska merengéséből.

A vér arczomba szökik, érzem lángoló bitorát, hallok szívem szaggató, hatalmas dobogását — amint először egymásra nézünk. Tekintete a szemembe villan s egyszerre éget meg simogat, hallgat és beszél. Lassanként szememből szívemig ér ez a tekintet és sugara enyhítő balszámként hullanak arra a sebem, melyet előbb egy rózsaszál ejtett a szívemen . . .

Hűvös őszi szellők bánata sir már pár nap

Igaz részvételünk elmondása végett a legmélyebb alázattal borulunk Felséged trónja elé, s kérjük, hogy hű alattvalóink hódolatát és részvétét elfogadni kegyeskedjék, mi pedig a velünk egyformán érző milliókkal együtt imádkozva kérjük a jó Istent, adjon Felségednek erőt, a nagy csapás elviselésére s tartsa meg soká hű alattvalóink boldogítására.

A legmélyebb alázattal, változhatatlan és törhetetlen hűséggel maradunk örökösen hódoló alattvalói.

A nagyváradi ipartestület

Nagyvárad, 1898 szeptember 22-én.

Bertsey György,
ipart. elnök.

Jankovich János,
ipart. főjegyző.

Országos gyászistentisztelet a Mátyás-templomban.

A budavári Mátyás-templomban ma délelőtt tartották a királynéért az országos gyászistentiszteletet, melyen ugy a törvényhozás, mint a politika és katonai hatóságok, a diplomáciai testület is jelen volt. A templom előtt ezrek szorongtak. Jelen voltak Bánffy élén az összes miniszterek, Lobkowitz herceggel az egész tábornoki kar. Nagy számú, impozáns képviselők és főrendek, Dessewffy, Fireczák, Bende és Steiner püspökök, Fehér Ipoly, Vajda Ödön zirczi apát, Szilágyi Dezső, Szapáry Gyula, Apponyi, Wekerle stb. Továbbá Károlyi grófnők, Karácsonyi Kamilla grófnő, Bánffy Dezsőné, Tisza Kálmánné stb. — Tíz órakor érkezett a hercegprimás teljes ornatusban. A koronaország sorfala között vonult a papsággal a főoltárhoz.

Az istentiszteleten Császka érsek és br. Hornig püspök nagyszámu segédlettel celebráltak, közreműködött a budai dalárda is. Végül Hornig külön is beszélt a gyönyörűen díszített ravatal.

A *Mária Dorothea egyesület* igazgatósága ma tartott ülésében mély bánatának és fájalmának adott kifejezést Ó Felsége a királyné gyászos elhunyt felett és elhatározta, hogy a királyhoz részvétiratot küld s hogy részvesz az országos nőképző egyesület által megindított Erzsébet-alap létrehozásában.

A csillagvizsgálók nemzetközi egyesületének közgyűlése.

Budapest, szeptember 24.

A csillagvizsgálók nemzetközi egyesületének közgyűlése ma délelőtt kezdődött Budapesten az Akadémia üléstermeiben. Mintegy 50 külföldi

tudós, jobbára németországi jelent meg a közgyűlésen, köztük számos hölgy is.

A közgyűlést *Wlassics* Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter üdvözölte igen lelkes és szíves szavakkal.

Eötvös Loránd báró az akadémia elnöke üdvözölte ezután a tudomány vendégeit, ámbár hazánk nem mutatott fel a tudomány ez ágában valami kiváló intézményt vagy nagy alkotást, mégis nagyrabecsüli a tudósok munkáját s tisztelettel nyitja meg tanácskozási számára tudományos csarnokának kapuit. A magyar nemzet politikai küzdelmeiben rejlik az oka, hogy e tudományban még csak a kezdetén vagyunk s ezért kétszeres örömmel látja vendégeit a tudós gyülekezetet. Ismételtén üdvözli őket.

Seliger elnök válaszolt az üdvözlőkre. Örömmel fogadták el két évvel ezelőtt a meghívást, mert a külföldön is volt alkalmuk megismerkedni a magyar asztronómusok kiválóságáról. Most egy gyászoló hazába léptek, melynek népét súlyos csapás sujtotta le szeretett királynéja halálával. E gyász fölötti őszinte részvétüket akarja kifejezni s indítványozza, hogy ezt jegyzőkönyvbe is vegyék. (A kongresszus tagjai felállnak.) Ezután megnyitja az ülést.

Az elnökség mély fájdalommal jelenti ezután Tisserand és Gauld asztronómusok halálát. Majd az egyesületi jelentések következtek, melyeket tudomásul vettek. Új tagokat magyar részről fölvettek Harkányi Béla bárót, Wona nek Antal tanárt, Hoffmann Ottót, Lipthay Béla bárót, Krennedits Ödönt, Majláth József grótot, Zagani Bodola Lajos tanárt, Paul Ferenczet, Kövesligethy Radó műegyetemi tanárt.

A jövő közgyűlés helyétül ezután Heidelberget jelölték ki.

Megkezdődött erre a tudományos előadások sora, mely délig elfoglalta a tudósokat.

Egy órára *Wlassics* miniszter hívta meg az egyesületet reggelire az István főherceg szállóba.

Az egyesület tagjai a megállapított program szerint átrándulnak a Margitszigetre. Holnap reggel 8 órakor Ó-Gyallára rándulnak, ahonnan csak este 9 órakor térnek vissza.

A tanácskozásokat hétfőn délelőtt 10 órakor folytatják az Akadémiában.

óta végig a kerteken, s búcsuzgatunk mi is hullámzó kedves folyónktól. Irigyeljük a millió kicsi fénylő halacszkát: ők még most is oly vígan uszálnak homokos, átlátszó, tengerzöld mélyből föl a napsugaras vízfelületre.

Elmélyedve nézem a folyót, s egyre csak arra gondolok: vajjon jutok-e én is oly gyakran az »ó« eszébe?! — — hisz oly sokat mondott, nekem az a két nagy, égő sötétbarna szem . . .

— — Rózsá illat tölté el tegnap reggelre ismét a mi kis kabinunkat. Asztalán feküdt a szép üde, harmatos marechal Nilla france — meg illatos kelyhü fehér niphetoszokból kötött rózsacsokrétás palma legyez. Juliska fölveszi, ismét elszorul a szívem, mert most is így kiált:

— Irén, ez neked szól! — s én elsápadva, remegve támaszkodok a deszka falhoz, míg ő olvassa:

— Bucsú üdvözlétül a rózsaszínű bábé kaplap tulajdonos nőjének!

Rokonszenve és hódolata jeléül:

Jó a vizen át.

— — Álom ez vagy való?! Nem, nem álom. Itt van előttem a legyez, s rózsá szirmainak bársonyát szorítom lángoló arcom, meg égő ajkaimhoz s úgy szívom be boldogságos, édes, mámorító illatát . . .

Azt mondják, hogy öregszik a föld, hogy

hidegebb a szív?! Dehogy! Vulkán a világ óriás szíve, mely soha ki nem alszik s forongása megremegteti hatalmas tagjainak picziny parányait, a sok-sok millió emberi szívet ugy — — — mint most az enyém dobog, diadalmas édes forrósággal.

Oh mythosz, hát nem halt ki titokszertű világod ezer meséje?! Visszajött arany időd Róma? Megujult fénykorod Hellász?! Lejött-e egy kalandvagyó, szerelmes istened gyermekei közül — akikről ébren is annyit álmodoztam — halandó, földi asszonyok szerelméért a földre?!!

. . . Nem tudom, csak nézem s szívom részegülten a rózsák édesen bódító illatát . . .

. . . Aztán kinyitom kis könyvemem, hova az első hulló fehér niphetosz szirmait és kelyhét rejtém. Nem dobtam el; pedig hát ez sebezte meg az én szívemet, melybe most csak egy csöpp esett a napsugárból: s tavasz és virágillat árad tőle szerte . . .

. . . Nem aludtál te, mikor én születtem nagy könyved mellett kicsiny Amor! . . .

Vérem éled, színt és fényt kapott a lelkem . . . ujjongva szeretném diadallal végig dalolni erdőnek, mezőnek, hogy az én szép rózsacsokrétás legyezöm elhozta nekem forró rokonszenvét egy szívnek s ime én viszonzásul küldöm rövid, muló, de feledhetlenül édes nyári ábrándunk emléklapjátul — — rajongó lelkem délibabos álmait.

Szentgyörgyi István jubileuma.

Régi dal, régi dal, régi dicsőségről...
 Harminczöt évvel ezelőtt — ugyan hányan emlékeznek még rá? — Latabár Endre társulatával egy fiatal kezdő színész jött Nagyváradra. Nem volt egyebe, mint a jó magyaros gondolkodása, lelkesedése a színészet iránt és az istenadta tehetsége és ezzel nekiindult egy olyan pályának, a melyről nem tudta, hoz-e számára dicsőséget; de azt nagyon jól látta, hogy küzdelmet, szenvedést hoz bőven.

Es mégis rálépett erre a pályára.

Rálépett abban az időben, midőn aki a magyar szóért talpra állt, gyanus ember számba ment; a mikor hitegetés, erőszak, kezét fogva törtek a magyar állam, a magyar művészet, a magyar nyelv megsemmisítésére; mikor a színészt nem lelkesítette más, mint a saját tehetsége. Egy megfélemlített közönség és egy hatalomféltő idegen felsőbbség — ezek voltak a kezdők szárnypróbálgatásainak tanui akkoriban.

Micsoda változás azóta mindenütt!

A győzelmes magyar nyelv, magyar művészet versenyez már a külfölddel, itthon pedig felsőbbségét örökre megalapította. Mi alig tudjuk, mennyi küzdelembe került ez a diadal. Egyedül az a kevés nagy ember tudja, kiknek megadatott, hogy küzdjenek és küzdelmek gyümölcsét is lássák.

E közt a kevés nagy ember közt van az a 37 év előtti kezdő ifju, ma a magyar színészet egyik legerősebb oszlopa: Szentgyörgyi István.

Emlékezzünk meg róla ezen a napon szívünk egész melegével. Emlékezzünk meg küzdeleiről, diadalairól, — a magyar nemzeti ügy küzdelmei, diadalai voltak azok.

Adja Isten, hogy a mi derék Pista bácsink ezentul is még sokáig lehessen győzelmes harciosa anna a zászlónak, melynek felirata: magyar színészet.

Kezdő évek.

Szentgyörgyi István 1842-ben született Diósjenő nógrádmegyeri községben.

Szülei papnak szánták s a debreczeni kollégiumban elvégezte tanulmányait, tényleg rektorának ment Dabasra. De nem született ő a poros iskolapadok közé. Magasabbra ragadta az a szívében égő vágy, mely csakhamar elvonta a nyugalmas pályától és vonta ismeretlen, járatlan utakra, a messze jövőben felcsillámló dicsőség álmoképei felé.

Nem maradt sokáig a dabasi rektorságban, hanem elment Kassára, ahol akkor Latabár Endre társulata hirdette a magyar szót a színpadról. Volt ott neki egy jó barátja, egy kezdő fiatal színész: E. Kovács Gyula. Ennek az ajánlatára Latabár Szentgyörgyit is szerződtette 1861-ben.

Első szerepe Jókai Szigetvári vértanuiból Nachnumandi, a török pap volt. Egész lelkesedéssel játszotta, úgy hogy bár kezdő ember volt, a kritika teljes elismeréssel szólott róla. Most már meggyőződött egész lelkéből, hogy a színészet az ő igazi hivatása. Színész lett és az is maradt; s hogy az első siker nem volt csalóka ábránd, mutatja mostani jubileuma.

Első ízben Nagyváradon.

Még 1861-ben Latabár Nagyváradot is meglátogatta társulatával. Szentgyörgyi mint

pár hónapos színész a *Szegedi kúpecz* cz. darabban mutatkozott be először a Körösparti Párisban, teljes sikert aratva. Talán erre az első sikerre gondol Pista bácsi, mikor hozzájárult ahhoz, hogy itt is ünnepelje meg jubileumát.

Pedig bizony akkor nem volt valami rózsás helyzete. A mellett, hogy nagyobb önálló szerepeket adott, még a karban is közreműködött. Most is kedvesen emlékszik vissza azokra az időkre, mikor a Bazarban az ének-számokat tanulgatták ketten — E. Kovács Gyulával.

Hja, akkor a drámai színész egyuttal énekes is volt és megfordítva. A Szegedi kúpeczben is énekes szerepe volt a művésznek.

Néhány havi nagyváradi időzés után Latabár visszatért Kassára s ott játszott Szentgyörgyi 1867-ig. Később megfordult Pécsen, Temesvárott, Budán, Nagybecskereken. Budán valósággal elragadta közönségét, úgy, hogy a nemzeti színház is észrevette a kiváló tehetséget s meghívta vendégszereplésre. A Lelenczben és Mannában lépett fel, mindkettőben osztatlan elismerést nyervén úgy a közönség, mint a sajtó részéről. Szerződtetéséről is szó volt, de az megegyezés hiányában elmaradt.

Kolozsvártt.

A mit a budapesti nemzeti színház elmulasztott, megtette a kolozsvári. Huszár Sándor báró, az akkori intendáns éles szeme fölfedezte Szentgyörgyit és sietett magának megszerezni. 1871. ápr. 1-től szerződött évi 1000 forint fiztéssel az egyéniséghez illő drámai, népszínmű és vígjátéki szerepekre.

Eleinte nem tudtak megegyezni, milyen szerepben lépjen fel, mert Szentgyörgyi mindenre vállalkozott. Végre is ápr. 14-re kitérték a »Csizmadia mint kísértet«-et s ebben Sas Istvánt, a főalakot bízták rá.

A bemutató előadás nem ragadta el nagyon a kolozsváriakat. Benne van ezeknek a vérében, hogy idegen iránt nem tudnak hamar lángra gyulni. Hanem aztán ha egyszer megszerették, akkor a szeretetükkel oda is tudják fűzni a szívökre az embert örökre.

Igy volt ez Szentgyörgyivel is. Lassanként megismerték és megszerették egymást a művész és a közönség. S ha most Pista bácsinak már előre emlegetjük az ötvenéves jubileumot, mosolyogva üt a vállunkra:

— Szívesen látom rá öcsém, de majd csak otthon, Kolozsvártt.

Ragaszkodására jellemző, hogy már sirhelyét is megvette a kolozsvári temetőben, de arra még, bizunk a magyarok Istenében, hogy soká, nagyon soká nem lesz szükség...

Az első jubileum.

Szentgyörgyinek nem ez az első jubileuma. Az ő szeretett kolozsvári közönsége megemlékezett derék művésze 25 éves színészkedésének fordulójáról s 1886. márcz. 6-án színészek és közönség együttesen rendeztek olyan ünnepélyt, a mely emlékezetes lesz a kolozsvári társulat történetében.

»Brankovics György« került színre, czim-szerepben az ünnepelttel. Mikor a függöny felgördült a színház egész személyzete, élén *Eszterházy* Kálmán gr. főispánnal, a kereskedelmi akadémiái s az unitárius főiskolai ifjuság küldöttsége a színpadon voltak s éljenzéssel fogadták a bleépő művészt. *Krasznai Mihály* szép beszéddel, *Ivánffy Jenő* ódával üdvözölte, melyre Szentgyörgyi meghatva válaszolt. Az átadott számtalan ajándék közt volt egy ezüst serleg az igazgatóságtól, virágvázat Korbuly

volt intendánstól, babérkoszorut az ifjuságtól, a bécsi Burgszínházról, gyűrű a budapesti nemzeti színházról, a mellett számos üdvözlő irat a belföldről, sőt a külföldről is.

A második jubileum.

Kolozsvár hálás az iránt, a kit szeret s ezt tudtára adja mindig, a mikor alkalma van rá. Tavaly megemlékeztek róla, hogy 35 éve élvezik már ők ennek a művésznek annyi nagy alakítását s ismét fényes ünnepélyt rendeztek tiszteletére.

A Peleskei nótáriust adták s abban a drámai társulat minden tagja részt kívánt venni, úgy hogy pl. Kovács Gyulának egy harminia szerepe jutott. De azért ő is hozzájárult szeretett kartársa jubileumához.

Az első felvonás csupa taps közt folyt le. A második felvonás előtt pedig a *Solti* Helén és *Forrai* Ferike kíséretében megjelent művészt *Kovács Gyula* fogadta lelkes beszéddel s átadta a kolozsvári nemzeti színház ezüst babérkoszoruját. Ezüst babérkoszorut küldött még a vígszínház; de legjobban kivált valamennyi közül az *erdélyi főrangú nők* remek művű ezüstkoszoruja, melyen erdély legelső hölgyeinek neve volt olvasható. Babérkoszorut adtak az intendáns, Megyeri igazgató, Prielle Kornélia és még számosan.

Szentgyörgyi köszönete pár rövid szó volt, de azok annál meghatóbbak voltak. Aztán folyt az előadás tovább, folytonosan megújuló éljenzések és tapsok közepette.

A harmadik jubileum.

37 éve színész Szentgyörgyi — miért ünnepli hát most a 35-ik évet?

Nagy oka van ennek. Az ő jó szíve megemlékezett arról a tüntető fogadtatásról, melylyel Nagyvárad a kezdő ifjut s azontul többször a kifejlett művészt fogadta. Háláját akarja ezért leróni azzal, hogy négy legjobb szerepében egyszerre szerez kellemes estét a közönségnek s erre csak az idén van alkalma. Mintha bizony nem tartoznánk mi legalább is ugyanakora hálóval azért a sok élvezetes alakításáért, a melyet tőle láttunk!

Szentgyörgyi Nagyváradon.

1861 óta sokáig nem látta városunk Szentgyörgyit. Csak mikor a kolozsvári társulathoz szerződött, ezzel látogatott el hozzánk minden nyáron, a mikor t. i. a társulat itt állomásozott. Ez pedig a következő években történt meg: 1877, 1888, 1889, 1890, 1896 és végül a folyó 1898. évben.

Szentgyörgyi Bécsben.

Három bátor férfiú és pedig Bogdán István, Balogh György és Fried Adolf 1880. nyarán a kolozsvári társulatot Bécsbe vitte felvendégszerepeltetni. Merész volt a vállalkozás, de annál fényesebb volt a siker. A Ring-színházban két hónapig játszottak, teljesen meghódítva a jó bécsieket. Nemesak a közönség látogatásúrin az előadásokat, hanem maguk a legelső bécsi művészek, Sonnenthal, Levinski, Mitterwurzer s mások is eljártak a Ring-színházba s különösen Szentgyörgyi alakításait valósággal tanulmány tárgyává tették. Az egész sajtó osztatlan elismeréssel adózott tehetségének.

Apróságok Szentgyörgyiről.

Mit nem lehet ma már számban kifejezni?

Még a művészetet is. Érdekes felemlíteni, hogy első fellépésétől, 1861. április 9 től 1898. május 1-ig 942 színdarabban 1112 szerepet adott Pista bácsi.

Ugy-e sok? Hat még ha meggondoljuk,

hogyan ezekben a szerepekben 4854 izben lépett színpadra! Elég munka lenne egész életre.

* Pista bátyánk nemcsak színész, hanem azonfelül 1875-ben önkéntes tűzoltó is lett Kolozsvárrt. amely hivatásának mindig lelkiismerettel felel meg; egészen k szakaszparancsnoki állásig felvitte.

A mellett ráér gazdálkodni is. Kolozsvárrt van háza és szőlője, ebben pedig mintaszerű méhese. Több kiállításon nyert kitüntetést; így méhesevel az 1896-iki ezredéves kiállításon díszoklevelet.

* És a mellett meg nem szünt folyton előre haladni igazi hivatásában a színészetben. Dicsősége tetőpontján üdvözöljük — ki ne sietne üdvözlésére a holnapi előadásra?

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vásár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr. Szeptember 25-26. Lóversenyek a nagyváradai gyepen.

Felkérjük előfizetőinket, kiknek előfizetése e hó végén lejár, annak mielőbbi szíves megújítására, nehogy a szétküldésben fennakadás történjék.

Az előfizetési összeg beküldésének megkönnyítésére lapunk mai számához utalványokat mellékelünk.

* **Szeptember 25.** Ezen a napon van szent *Gellért* halálának évfordulója. Eddig is megünnepeltük a szent csanádi püspök névnapját, ezentul pedig még emlékezetesebb lesz reánk nézve, mert egy év előtt, a német császár örökké emlékezetes felköszöntője után e napon adta a 10 szobor ajándékát nemzetünknek a király. Most mi gyűjtünk a 11-ik szoborra, a legjobb királyné emlékére.

* **Az árvaház ügye.** Nagyvárad város árvaházának igazgató választmánya, az országos gyász miatt elhalasztott ülését szeptember hó 29-én, csütörtökön délután 3 órakor tartja meg. Ez alkalommal tárgyalásra kerül az árvaház épületének bérbeadása is.

* **A hadapród iskola megnyitása.** Néhány nap múlva Nagyvárad város kultur-intézményei egy hatalmas iskolával szaporodnak. A honvéd hadapród iskola monumentális épületei már teljesen készen állnak s a berendezés is megtörtént. Az első évben tudvalevőleg az I. tanfolyamot nyitják meg, 100 növendékkel s fokozatosan évenként újabb száz növendéket vesznek fel, míg az ifjak száma eléri a négyszázat, amennyire az intézet szervezve van. A felvételre kijelölt 100 növendék felvételi vizsgálatát holnap, hétfőn kezdi meg a bizottság s közel egy héttig tartanak ezek a vizsgálatok. Azonkívül újabb 100 ifju van kijelölve, ezek közül pótolják azokat, akiket a felvételi vizsgálaton visszautasítanak. — Az iskola megnyitása október 4-én délelőtt, az országos gyász miatt, egészen csendben megy végbe. Az intézet kápolnája csak október vége fele lesz készen s így a megnyitás alkalmával a főépület előtt, Ő Felsége szobra mellett felállított oltárnál lesz a tábori mise.

* **Megerősítik az adóprést.** A folyó év első fele nem volt kedvező Nagyvárad város házi pénztárára, mert tetemes összegű deficit ütött rést a költségvetésben. A városi tanács hosszasan tanácskozott a nagyon is komoly dolgon s igyekezett kikutatni a fenyegető baj okát, hogy orvoslást találjon s megmentse a várost egy nagyon szomorú eredményű zárszámadástól. A tanács szerint a baj oka abban

rejlik, hogy az adók nem folytak be az év első hat hónapjában kellőleg. Ez nagyon lehet és meg is magyarázható az általános szegénységgel, továbbá az ipar és kereskedelem teljes pangásával. A bajt azonban abban is véljük, hogy egyes rovatoknál tulmentek a költségvetésben, hisz már néhány rovatra póthitelt kért a tanács a közgyűléstől. Bármiként legyen a dolog, elég szomorú s a tanácsnak kötelessége az egyensúly fenntartásáról intézkedni. Meg is találta már erre a módot. Nagyobb erővel fogja szorítani az adók behajtását s ezután aligha kap valaki fizetési halasztást. Ez kellő tapintattal keresztülvive helyes is, de úgy értjük ezt, hogy ne az egyszerre fizetni nem tudó szegény iparosokon verjék el a port s tönkre tegyék őket, anélkül, hogy az adóhátralék befolyt. Itt a legnagyobb vigyázattal kell eljárni nemcsak a humanizmus, hanem a város szempontjából is. Tudomásunk van róla, hogy egyes gazdag emberek, czégek, vállalatok nagy összegű adóval vannak hátralékban. Ezeknek a behajtását kell szorosabban venni s akkor talán megszabadulunk a deficit rémétől. Értesülésünk szerint a tanács is célba vette ezt.

* **A vármegyék számadásai.** Sokszor olvassuk, hogy majd ennek, majd annak a vármegyének a tisztikara, kezelő-személyzete kérelmez fizetés felemelésért. Tényleg a vármegyék tisztai és kezelő személyzetének fizetése majd minden vármegyénél változik. Ennek hű képét mutatja az a vaskos füzet, melyet a belügyminiszteriumban állítottak össze a magyarországi vármegyék közigazgatási, árva- és gyámhatósági kiadásairól és bevételeiről az 1898. évet illetőleg. Az érdekes munkából például kitűnik, hogy Pestmegyében a míg a kisebb tisztviselői állások jobban vannak dotálva, mint Bihar-megyében, a főszolgabírók és szolgabírók kevesebb fizetést élveznek a biharmegyei főszolgabírók és szolgabírók javadalmazásánál.

* **Költözködik a törvényszék.** Az új törvényszéki palota már népes. Ott van a törvényszék, a polgári és a büntető osztály is. A büntető osztály tegnap fejezte be a költözködést s a legközelebbi ülést e hó 27-ikén kedden már az új épületben tartják meg. A végtárgyalást az esküdtzéki teremben fogják megtartani, mert a tárgyaló terem oly kicsi, hogy ott nagyobb végtárgyalást megtartani lehetetlen. Már akkor amikor a polgári osztály költözködött, megemlékeztünk az igazságügyi palota hibáiról. Most hogy a büntető osztály beköltözködött, ismét foglalkoznunk kell vele. A büntető osztályt ugyanis felvitték a második emeletre. Tudva levő dolog, hogy a büntető osztályon van a legtöbb dolog a magán feleknek. Minden egyes végtárgyalásra nagyszámban vannak behiva vádlottak és tanúk, akiknek egy része beteges öreg ember, akiknek mindenestre nehezkre esik két emeletet mászni. A beosztás tehát már ez okból is hibás. De hibás azért is, mert a falusi emberek a míg a második emeletre felmennek, főleg sáros időben, az összes folyókat beszemetelik, úgy hogy ott rendet tartani majdnem lehetetlen. Hiba ezen kívül az is, amit már fentebb említettünk, hogy a végtárgyaló terem, annyira, hogy ott nagyobb végtárgyalást tartani lehetetlen s így ezeket a végtárgyalásokat az esküdtzéki tárgyaló teremben kell majd megtartani. Mint halljuk a végtárgyalási terem kibővítése tárgyában az elnök feliratot készül beadni. Az igazságügyi palotába a járásbírók is átköltöznek ezen a héten.

* **Az elhunyt királyné környezetének kitüntetése.** A hivatalos lap tegnapi számában közli azokat a kitüntetések és legfelsőbb köszöneteket tartalmazó királyi kéziratokat, amelyekkel király Ő Felsége a boldogemlékü királyné szolgálatában állott egyéneket kitüntette. *Berzeviczynek*, a királyné oldalán áldozatkész gondoskodással és legteljesebb odaadással tel-

jesített hű szolgálatai elismerésül a vaskorona rend I. osztályát adományozta; — *Harrach* grófnét midőn a királyné oldalán viselt főudvarmesternői állásától kegyelemben felment, szükségét érzi annak, hogy loyális készségeért, melylyel elvállalt szolgálatát teljesítette, valamint az odaadásért, melyet a boldogult királyné földi maradványainak hazaszállításánál tanúsított, legmelegebb köszönetét nyilvánította Ő Felsége. Ezekon kívül a királyné udvartartásának feloszlatása alkalmával gróf *Bellegarde* Ferenc főudvarmesternek köszönetét és elismerését; — gróf *Festetich* Mária udvarhölgynek, valamint *Ferenczy* Ida felolvasónőnek az Erzsébet-rend első osztályát és *Barker* Frigyes felolvasónak, *Mader* Eduárd udvari utazási ellenőrnek és dr. *Kromar* Jenő udvari fogalmazó segédnek a Ferencz József-rend lovagkeresztjét adományozta. Az összes komornák, komornyikok, lakajok arany, illetve ezüst érdemkeresztet kaptak.

* **Kitüntetett tanító.** Király Ő Felsége *Horváth* József ságvári r. kath. nyugalmazott kántortanítónak, a népoktatás terén szerzett érdemei elismerésül a koronás ezüst érdemkeresztet legkegyelmesebben adományozta.

* **A nőegylet részvétfelirata.** A biharmegyei nőegylet legutóbb tartott választmányi gyűlése a nemzeti gyász alkalmából a többek között elhatározta, hogy a Felséghez részvétfeliratot intéz. A részvétfelirat leírásával *Fiedler* M. litographus lett megbízva, aki a megbízatásnak a tegnapi napon tett eleget. A szöveg egy iv vastag gyászkeretű miniszter papírra van felrajzolva. A megszólítás igen szép díszbetűvel ékeskedik az irat homlokzatán. A gyászkereten belül még egy vékony ezüst szalag fogja körül az egész szöveget, mely a tollrajzoknak valóságos remeke.

* **A honalapítási emlékek irásában és képméretében.** Magyarország ezredéves fennállása öröme tudvalevőleg az ország történelmi nevezetességű hét pontján honalapítási emlékoszlopokat állítottak fel. A belügyminiszter most értesíti a törvényhatóságokat, hogy az emlékrítvek leírása és rajza pompás díszműben megjelent. A Nagyvárad város és Biharmegye törvényhatóságaihoz intézett leiratban felhívja őket, hogy könyvtáruk részére a díszmunkát szerezzék be s annak elterjedését a közönség minden rétegében minél jobban segítse elő.

* **Megerősített kinevezés.** A bibornok hercegprímás által a nagyszombati érseki convictus kormányzójává kinevezett *Köhalmy* József király Ő Felsége ezen minőségében megerősítette.

* **Választások a felső kereskedelmi iskolában.** A nagyvárad felső kereskedelmi tanintézet Széchényi Önképző köre *Ferenczy* Lajos tanár elnökle alatt tegnapi tartotta meg alakuló közgyűlést. Tisztviselőkké választottak: Elnök *Weisz* Sándor III. éves, titkár *Kurcz* Gyula III. éves, főjegyző *Kirschner* Jenő III. éves, ellenőr *Kerekes* József III. éves, főkönyvtárnok *Neumann* J. III. éves, alkönyvtárnok *Varga* és *Monus* II. éves, pénztárnok *Kohn* Frigyes II. éves, aljegyzők *Szabó* E. és *Eggländer* II. éves. A választás a tanár elnök életével ért véget.

* **Kinevezés.** A pénzügyminiszter *Papp* Sándor b.-ujfalui adóhivatali díjnokot a nagyszalontai kir. adóhivatalhoz adóhivatali tisztte ideiglenesen kinevezte.

* **Segélyt kérnek.** Szatmármegye alispánja azon kéremmel fordult Nagyvárad városához, hogy a tűz által sújtott Szinérváralja nyomorba jutott lakosainak fűsegélyezésére adakozzék. A városi tanács a kérelmet nem találta teljesíthetőnek, mert erre a célra nincs fedezete a városnak. Különben Bihar-megyében is vannak olyan községek, amelyek nagyon rászorulnak a

segélyre. Itt van például a napokban a lángok martalékául esett Nagy-Harsány község inséges lakossága.

* **Sok a tandijhátralék.** R. é. Mihály, a nagyvárad községi iskolák felügyelő-igazgatója, betérjett a városi tanácshoz az elmúlt évi tandijhátralékokról készített kimutatást. Jókora összegre rugnak ezek a hátralékok. A városi tanács elrendelte, hogy ezek a hátralékok hat hónap alatt behajtassanak.

* **Biharvármegye címere.** Több ízben volt már szó arról, hogy Biharvármegye címere nem felel meg teljesen a történelmi hűségnek. *Bunyitay* Vincze jeles történettudósunk fáradságtalan kutatásának végre sikerült ez ügyben oly eredményhez jutni, melylyel a címerekérdés véglegesen megoldatik. E kutatás szerint Biharvármegye címere 1690-ben Lipót császár uralkodása alatt kelt. A finom hártya első kezdőbetűje a címere; a folyó felett (és nem vonal, mint a mostanin) van három halom, egyikén buzakalászkok (nem kékék) a másikon szőlőtöke fürtökkel. A folyóban öt vörhenyes hal; a folyó alatt két (nem csucsos) halom. Midőn e kutatás eredményéről tudósítunk azt hisszük, az illetékes körök meg fogják tenni a szükséges lépéseket arra, hogy Biharvármegye címere ezen kétségtelen hiteles adatok alapján kiigazítsassék. *Bunyitay* Vincze kanonok, kitől információinkat szereztük, bizonyára készséggel fog segédkezést nyújtani arra, hogy e czélt Biharvármegye mihamarább elérhesse.

* **Meghosszabbított vasuti engedély.** *Fröhlich* Albin sarmasági nagybirtokosnak a Berettyó védőtöltésén Szalárdtól a bihari h. é. vasutakat átszelve Nyüved, Kismarja, Henczida, Gáborján és Szt.-Péterszeg irányában a m. kir. államvasutak B.-Ujfalú állomásáig; innét Bakony-szeg és Darvas irányában a békésvármegyei h. é. vasut Szeghalom állomásáig, esetleg Darvas-tól Csökmőig és innen illetve Szeghalomtól a Sebes-Körözs védőtöltéséhez csatlakozólag, illetve azon folytatólag Komádi, Szakáll és Gyires irányában a bihari h. é. vasutak Bihar-Püspöki-állomásáig, valamint ezen vonalból Gyiresnél elágazólag Nagyvárad város területén át a m. kir. államvasutak Nagyvárad állomásig vezető keskeny nyomtávú gőzmozdonyu h. é. vasutára az előmunkálati engedélyt 1 évre meghosszabbította a kereskedelmi miniszter.

* **Luccheni büntetése.** A «Neue Züricher Zeitung» így írja le a genfi vadállat jövendő sorsát:

Lucchenire, mint szándékos gyilkosság elkövetőjére élethossziglani fogházbüntetést mérnek. A tizenkét esküdtbíró nem tehet mást, mint hogy az összes kérdésekre igen-nel felel. A gyilkost ez esetben, hacsak semmiségi panaszt nem adnak be, átszállítják a fogházba a hol egy-két napig alkalmasint magános czellában marad. Később a fogház műhelyébe viszik s itt vagy cipőkészítésre vagy szalma-árak előállítására tanítják meg. Reggeltől estig egy kis pihenő leszámításával dolgoznia kell. A rabok vasárnapon nem dolgoznak, istentiszteletre mehetnek, vagy czelláikban tetszésök szerint olvasgathatnak. Legnehezebben az éri őket, hogy nem szabad szólniok és csak éppen a fogházőr kérdésére felelhetnek. Naponként néhány centimetert kereshetnek, ha jól végzik munkájukat. A pénzen bort vehetnek maguknak. A czelláik tiszták, szellősek és nappal szépen lehet ott olvasni. Látogatókat is fogadhatnak, de csak rokonokat s évenként négyszer. Reggel és délután sétálni is mehetnek. . . . A zürichi lap úgy vélekedik, hogy ez, különösen a mély hallgatás, borzasztó büntetés lesz Lucchenire, a kinek szerinte egyáltalában nem lesz kellemes élete a fogházban. Mi pedig úgy találjuk, hogy ez a fogház Eldorádó Luccheni számára, a ki jóval erősebb büntetést, minden esetre a bitófát érdemli.

* **Lopás.** Kardos Erzsébet még csak néhány nap óta szolgált H. A.-nél s már is észre vette a gazda, hogy a leány sok minden apróságot elzsebelt. A meglopott asszony a rendőrségen keresett elégtételt.

* **Szerencsétlenül járt favágó.** Nagyon sokat beszédett a jóból *Vendres* Mojsza favágó s részeg állapotában elesett s a fejét több helyen megsebesítette, úgy hogy orvosi gyógykezelés alá kellett venni.

* **Találtatott.** Szerdán este a fő-utcán egy joghallgató egy kis ezüst órát talált. Igazolt tulajdonosa átveheti a rendőrségen.

* **Tűz.** Hegyköz-Ujlakon tegnap délután tűz ütött ki a Kovács Imre tanyáján. Egy kis széna boglya gyuladt meg s az áldozatul is esett. A tűz oka ismeretlen.

* **Elveszett** Tegnap délután két óra körül a Kolozsvári utcán elveszett egy pecsét nyomó gyűrű H. S. monogrammal. A megtaláló ha a rendőrségen átadja, jutalomban részesül.

Szegény Miska tippje.

— A mai löversenyre. —

Itt a löverseny! Amikor ezt tudtul adjuk, jelez-zük egyúttal azt a sajnálatos körülményt is, hogy vége a szép, verőfényes nyári napoknak!

Poéta módra sirathatnám a haldokló természetet, de nem teszem.

Tudják Önök is édes mindnyájan, hogy őszön vagy télen nem szép az erdő; zöld galyakon nem énekelhetnek fülemülék vagy pacsirták. Ilyen időben legfeljebb száraz ágakon félig megfagyott verebek gunyaszhatnak.

Annyi bizonyos, hogy a zálogházak raktárai is átváltoznak e napokban. Kikerülnek a nyár kezdetével bevágott téli gulyák és helyettök a vékony, nyári ruhák kerülnek a hűvösre. Nem árt nekik, hiszen ugyis egész nyáron a hűvöst keresték.

De édes Istenem! Mennyivel könnyebben ment ezeknek a felöltőknek a bevágása, mint a kiváltása!

No de ne beszéljünk sokat az ősz kezdetéről. Ne sirjunk azért, hogy egy darabig nem halljuk a mezei tücskök lármáját, a békák brekegését és nem bosszantanak bennünket a legyek szemtelen viselkedésükkel.

Szóljunk inkább a lovak mai napjáról. Mert ezeknek a szép paripáknak is vannak dicsőséges napjai.

Szokatlanul igyekszik ma a közönség ki a Bónai-kut felé. Már jókor ebéd után rengeteg kocsisor robog a löverseny-térre, mert nagyon sokan viseltetnek érdeklődéssel e nemes sport iránt és látni akarják, hogy melyik paripa illetve urlovas viszi el a dicsőség pálmáját.

Megyénk színe-java összesereglik e napra és a felállított tribün rendesen szakadásig van érdeklődőkkel.

A totalisatör is működik, de természetesen nem oly óriási mértékben mint a fővárosban. Mennyivel érdekesebb is a kép a löverseny napjain Budapesten. Különösen a vasárnapi nap, amikor minden munkás a turfra viszi — keserves keresetét.

Ifjak, öregek mindkét nemből szinte repülnek e veszedelmes helyre. Vannak, akik kocsiban, látcsóval ellátva, büszkén hajtanak kifelé és a verseny végeztével busan, lesütött fejjel ballagnak csak úgy gyalogosan — visszafelé.

Minden játszónál czeruza és egy sport-lap. Mint a legjobb lötenyésztő vizsgálja meg a lovakat. Aztán elolvassa minden futni készülő lónak a családfáját. Hány versenyt futott diadallal a nagy apja vagy nagyanyja.

Mint börziánerek úgy spekulálnak valamennyien, míg végre megváltják a két frtos kártyát.

Épületes családi jelenetekben is van része a játzó és bámuló közönségnek.

Én is szemtanuja voltam egy alkalommal egy kitünően sikerült előadásnak. Természetes, csak egy rövid felvonásból állott az egész:

Hét kitünő versenyparipa állt ki a piacra. Jelles istállókból való volt valamennyi és kissé nehéz volt a választás.

— Miska! — szólalt meg egy asszony mettem. — Tedd meg a 2-es számú lovat, mert az éjjel a megboldogult két éves Rózsikáról álmodtam.

— Ah! babona az egész. Én neked sokkal jobb tippem van. A 4-es számú ló meglepetést fog csinálni.

— Mi?! Az a gebe meglepetést? — pattant fel az asszony. — No még a kellene, hogy arra dobd ki a pénzt!

— De édesem! — kezdte lágyítani Miska az asszonyt. — Hiszen az a kettes számú ló sokkal rosszabb. Az még harmadik helyre sem fog bejönni.

— Nem igaz! Majd meglátod, hogy öt hosszal lesz első »Czigánylegény«. (Úgy hívták az asszony kedvenc lovat, a 2-ik számút.)

Addig-addig vitakoztak, perlekedtek Miska és az ő meglehetősen pergő nyelvű életpárja, hogy már majdnem lecsengettek.

— Jaj, mindjárt elkésünk! — szolt az ember és a totalisatör felé rohant.

— A kettes számú lovat tedd meg, mert kikaparom odahaza a szemedet! — kiáltott utána a harcziasszony hangulatu menyecske.

— Jó, jó! — felelt vissza Miska, hátra sem tekintve a pergő nyelvű fehér népre.

Mi, kik körülötte állottunk és hallgattuk e párbeszédet, szinte szánakozva néztünk a rohanó ember után, mert az eddigiekből is láttuk már, hogy Miska barátunk nagy papucshős.

Ezen a sajnálatos körülményen töprengve észre sem vettük Misi megérkezését, csak az asszony hangjára néztünk oda.

— A 2-es számú lovat tetted meg?! — kérdezte a nő, de olyan fenyegetően, hogy szinte elsápadt bele a szegény ember.

— I-i-g-e-e-n! — nyögte Miska akadozva.

Egyszerre egy nagy csengés jelezte, hogy a két paripa megindult.

Óriási moraj zúgott végig az egész téren.

Minden szem a lovak felé irányult és a czél közeledtével megindult a kiabálás. Mindenki a megtett lovat kiabálta.

A harcziasszonyka is megmutatta, hogy nem csak nyelvelni tud, hanem meglehetősen hanganyag-galis rendelkezik. Ugy ordított mellettünk, mintegy sakál.

— Czigánylegény! Czigánylegény! — eresztette ki nagy terjedelmű hangját.

És talán e »bájós« hívó, csalogató hangra lelkesült annyira fel e paripa, hogy elsőnek bejőjön, nem tudom. De annyi bizonyos, hogy szépen megfutotta a versenyt.

Miska halálsápadtan, reszketve bámult a levegőbe az eredmény után.

Az asszony, örömeiben észre sem véve férje különös állapotát, lelkéből ujjongva fordult felé és büszkén mondotta:

— Ugy-e mondtam? Látod most kapunk 2 frta vagy 36-ot!

— Csak kapnánk! — nyögte Miska kétségbeesetten.

Ebben a pillanatban az asszony valóságos tűzokádó hegygyé változott. Mint a legveszedelmesebb tigris állott szegény Misivel szemközt.

— Tán nem azt tetted meg?! Szólj hát te nyomorult! — tátotta ki kerek, rózsapiros, de nem kiesi száját.

— Azt hittem, hogy . . . kezdte Misi védekezését, de nem folytathatta, mert »gyöngéd« felesége a mi mulattatásunkra ugyancsak kezdte tapogatni a szerencsétlent.

Természetesen egy rendőr véget szakított a harcziasszony állapotának és elvezette a házaspárt.

Miska csak egyre hajtogatta a rendőrnek:

— Hát kérem én a 4-es számúban jobban bíztam és azért tettem arra.

— Majd én meg rád fogok tenni odahaza a seprünyélel! — perlekedett az asszony . . .

... Ilyen és ehhez hasonló jelenetek folynak le a budapesti lóversenyen.

Náluk sokkal kisebbek a lóversenyek, mint a fővárosban, de azért itt is nagyon érdekes.

A vén »közlegény« is Ieszokott régebben jönni erre az alkalomra, megnézni, hogy vajjon tartja-e olyan jól és erősen az ő fia a futó paripa gyeplőjét, mint ahogy ő tartotta miniszterelnök korában — a kormánypartét. **

MULATSÁG.

Az iparos-íjáság szüreti ünnepélye. Érdekes mulatság fog lefolyni október 2-án — a jövő vasárnap — a »Fekete Sas« nagytermében. Szüreti ünnepélyt rendeznek ez alkalommal városunk derék iparos-íjái, kik önképzőkörükben folyton művelődésükre és tisztességes szórakozásukra törekednek, ügyet sem vetve a társadalom veszedelmes kinövésére: a szociálistizmusra. — Rég időtől már minden esztendőben rendeznek ilyen kedélyes mulatságot és minden alkalommal jó sikerrel, fényes jövedelmet hozva egyetlőknek. Az idén is, — az előjelekből ítélve — kitünően fog sikerülni ez a mulatság. A rendezőség már hetek óta fáradozik, hogy minél élvezetesebb estét szerezzen vendégeiknek és mint az alábbi meghívóból látjuk, nagyon is ki fog jutni a szórakozásból és látványosságból. Lesz szavaltat, ének, zónaposta, ködfátyolkép (ez a mamák szórakoztatására rendeztetik), aztán szép felvonulás csinos jelmezekben. Az öreg »Sas« nagyterme pedig szokatlanul lesz feldiszipve filokszeramentes szőlőfűrtökkel, körtékkel és egyéb gyümölcsökkel. Na de hadd szóljon a meghívó, hadd mondja el az, hogy mi minden is lesz a jövő vasárnap a »Sas« nagytermében:

Meghívó. A nagyvárad-i ipartestület ifjúságának önképző-egylete 1898. október 2-án a »Fekete Sas« nagytermében az egyleti pénztár gyarapítására dal, szavaltat, próbaházasság, nagy nemzeti zónaposta és táncszal egybekötött zártkörű szüreti ünnepélyt rendez, melyre kívül címzett urat és becses családját tisztelettel meghívják Bertsey György e. elnök, Németh Antal t. elnök, Pintér Tamás, b. elnök, ifj. Cser János e. pénztáros, Zeman János e. jegyző, Kovács Béla b. pénztáros, Mihályi Ferenc ellenőr, Nagy Imre gazda, Abelly Mihály, Makovits Ferencz, Ifj. Barza József, Novák Gusztáv, Bereczki L., Nagy K., Kabdebó E., Varga Gy. rendező bizottsági tagok. Belépti-díj: Személyjegy 70 kr. Családjegy (3 személyre) 1 frt 50 kr. (Jegyek a karzatra is érvényesek.) Jegyek a meghívó előmutatása mellett válthatók az ipartestület irodájában, az egylet Teleky-utcai helyiségében és Liptay László fő-utcai fodrász üzletében. Kezdeté este 7 órakor.

Az ünnepély sorrendje. 0. Felvonulás a szüretre jellemző, dallal és zenével. 1. A csónakos. Karének. Palotásítól. Előadja: vegyes kar. 3. Fogoly Lengyel. Csengery G.-tól. Szavaltatja: Tunyogi Vilma k. a. 4. Népdalok. Fehérvári—Beleznaytól. Éneklő: Schvarcz Emma k. a. 6. Mama kedvence. Rudnyánszky Gyulától. Előadja: Abella M. ur. 6. Kettős ének. Népdal. Ifj. Szabó Jánostól. Éneklő: Pántya I. és Nagy Jolánka kisasszonyok. 7. Koplék. Éneklő: Kabdebó E. ur. 8. Tarka madár. Karének. Mosonyitól. Előadja: vegyes kar. Szüret végétől ködfátyol képek bemutatása hajnali 2 óráig. Zónaposta levelezés. — Szabad lopás. — Próbaházasság. — Táncz. Tudnivalók: Azon hölgyek között, kik a zónapostán legtöbb levelező lapot kapnak, ajándék tárgyak fognak kiosztatni. A megkötött házasságokról esketési bizonyítvány állítatik ki s azon hölgy, ki a legtöbb esketési bizonyítványt mutatja föl: egy értékes ajándék-tárgyat kap.

EGYESÜLETEK.

Uj kath. olvasókör. A vargadesi r. kath. olvasó és dalegylet alapszabályait a belügyminiszter jóváhagyta.

Az ipartestület ülése.

A nagyvárad-i ipartestület szeptember hó 22-én, Bertsey György elnöklete alatt tartott

rendes előjárósági ülésében a következő ügyek nyertek elintéztet:

Az elnöki jelentés után olvastatták a számvevői által átvizsgált és helyesnek talált Julius és augusztus hóról vezetett pénztári számadások és a pénztár állásáról szóló jelentés, melyek szerint két hó alatt a bevétel 3042 frt 43 kr. ebből 754 frt 50 kr. a jótékony alapra folyt be, a kiadás 2248 frt 66 kr. a pénztári maradvány szeptember hóra 793 frt 77 kr. volt.

A kereskedelemügyi miniszteri körrendelet az ipari szakiskolák rendkívüli tanulóinak a tanonciskola látogatása alul leendő felmentése tárgyában.

Az iparoktatási bizottságnak a tanonc munkák kiállítására vonatkozó és az ipariskola igazgatójának a beiratási díjak változtatása iránti véleményekre tett elnöki válaszok, valamint az ipariskolánál a heti 9-ik órának eltörlése iránt az ipartanácsi bizottsághoz elnökileg tett átirat tudomásul vétettek.

Az iparos-tanonc iskola igazgatójának azon értesítése, hogy a kellő időben való beiratkozást elmulasztott tanoncok mesterei elleni feljelentés az elsőfokú iparhatósághoz fognak megküldetés végett által tételni. A tanonczartó mestereknek alkalmazkodás végett tudomására juttatni határozatott.

Az elnöki jelentésben előterjesztve lett, hogy a belényesi vásárokon a helypénzszedés körül elkövetett visszaélések ellen Biharvármegye alispáni hivatal 12474/1898 számú rendeletének érvényesítése végett ugyan oda kérvényt nyújtott be, továbbá a nagypiacz vásártéren az árusátrak rendezése, ugy a helyi zugszállók szabályozása iránt a rendőrkapitányi hivatalhoz kérvények benyújtása által tett intézkedések jóváhagyást nyertek.

Bölyny Józsefintendáns ur által az elagott iparosok alapjára bérlet szünetben tartott szini előadás a felülfizetésekkel együtt 506 forint frt 80 krt jövedelmezett az alapnak; nagyobb összegekkel járultak hozzá: Neuschlosz Ödön és Marczel 100 frt, özvegy gróf Bethlen Gergelyné 25 frttal, a szives adakozóknak köszönet szavaztatott. A befolyt összeg a pénztárba beutaltatott.

A Moskovits Adolf és fiai gyárától egy baleset biztosítási ügyből befolyt 148 frt 50 kr befizetve lett.

Néhai Szeghalmi Bálint 100 frtos alapból 5 frt egy agg iparosnak kiutaltatott.

Segélyezésekre 18 frt kiutaltatott.

A testületi betegsegélyző pénztár igazgatóságának azon határozata, hogy a tanoncok évi járulékat — amennyiben az a statisztikai adatok szerint a kiadások a bevételt kétszeresen túlhaladják, 1899-ik évi január 1-től évenként 2 frt 8 krra fognak felemeltetni, ez ügyben tartandó közgyűlésben való részvétel végett az előjáróság összes tagjai mint segélypénztári megbízottak előzetesen értesítettek.

A menházban levő II. számú bérlakás egy szobájának padlózása elrendeltetett.

Néhai Hann László bádigos iparosnak mint a menház egyik alapító tagjának elkészített fényképe a Menházban elhelyezni rendeltetett.

Öt kisebb számlára 83 frt 44 kr kiutaltatott.

SZINHÁZ.

Szinköri hírek. Holnap hétfőn lesz **Szentgyörgyi** Istvánnak 35 éves színészi jubileuma. Színre kerül Csikós 2-ik, Czigány 2-ik, Toloncz 3-ik és Peleskei nótárius 2-ik fölvonása, amely darabokban a jubiláns művész legkiválóbb alakításait mutatja be a közönségnek. Fáy Szeréna a Czigány Rózsijában mint vendég lép föl. Kiváló részt vesznek még az előadásban a színház összes elsőrendű tagjai.

SPORT.

Lóverseny a nagyvárad-i gyepen.

Hogy Nagyvárad városának is van u. n. »gyep«-je, abban kiváló érdeme van a Bihar-megyei gazdasági egyesületnek, mely minden évben rendez egy lóversenyt összehozván

innen-onnan az erre elkerülhetetlenül szükséges díjakat.

Igy történik aztán, hogy ma és holnap ismét megnépesül a Boné-kut melletti kopasz legelő elegáns közönséggel a tribünön, sok ezernyi néppel a körön kívül, mely a még képzelhető legjutányosabb áron élvezheti végig a versenyeket.

A rendező bizottság mindent megtett, ami a verseny élvezetes lefolyásának a feltétele.

A nevezések már eddig is igen szép eredményt mutatnak. A versenyre a megyei előkelőség számos tagja nevezett, azonkívül a helybeli Vilmos huszár ezred néhány tisztje, továbbá a más megyebeli nevezetesebb istállók,

Legnagyobb díj 3000 korona, Adva br. **Königsvarter** Hermann kis-szántói földbirtokos által, a második napi »kis-szántói akadály verseny«-ben lesznek kitéve, amikor is a legjobb erők fognak érte mérkőzni.

A versenyző lovak meglehetősen ismeretlen erők s azért hozzá vetni nem könnyű dolog és a meglepetéseknek igen tág tere lesz a lefolyó két napos versenyben.

A tavalyi versenyből egyedül Szunyogh Zoltán »Fátyolja« próbál még az idén szerencsét. Tavaly első díjat nyert igen erős küzdelemmel versenytársával br. Pietzger »Nevermind«-jével szemben, mely utóbbi szüneten nevezve van. Kétségteljes, hogy erősen fogják favorizálni mindkettőt.

A verseny másik két favoritja **Geist** Gáspár »Bibis« 3 éves és **Krause** főhadnagy »Gavarni«-ja. Az előbbi a »Kisszántói akadály verseny« egyik hottom weiget-je.

A kettősfogatok közül gróf **Tisza** Kálmán »Gunár« és »Dajka« lovai számíthatnak sikerre. Erős versenytársa lesz **Kiss** Ernő »Bujdosó« és »Boglár«-ja.

Elhalasztott kerékpár-verseny. A mai napra kitűzött nagyvárad-élesdi országút kerékpár verseny bizonytalan időre elhalasztatott.

Igazságszolgáltatás.

Gerő Ármin ügye Gerő Ármin nagyvárad-i rendőrkapitány ellen már korábban több rendbeli feljelentést tettek, hogy egyes bejelentett közcsendháborítás, magánlaksértés ügyét azzal tette irattárba, hogy büntetendő cselekmény nem forog fenn. Összesen 40 drb ilyen félretett ügyet jelentettek be a bíróságnak. Mint értesülünk a kir. Curia is döntött már ebben a dologban. A Curia határozata szerint ugyan nem volt Gerő Árminnak joga a feljelentéseket, amelyek a bíróság körébe is tartoztak, elbírálni és félre tenni, de a hivatalos hatalommal való visszaélés vádja alól fel kellett menteni, mert nem bizonyult be, hogy az ügyek félretétele által magának anyagi hasznot, vagy az illető feleknek előnyt akart nyújtani. A hivatalból megindítandó fegyelmi eljárás eszközés végett azonban az összes iratok Nagyvárad város polgármesteréhez átteendő.

REGÉNY-CSARNOK.

A GORDIUSI CSOMO.

Némethől: Gusztáv.

22

A hercegnő annyira felindult, nem vette észre, hogy ez utosó szavakat oroszul mondta. — Olyan régen éldegél már külföldön, hogy anya nyelvét majdnem elfelejtette, legalább

is nagyon keresgélne kellett a szavakat, ha valakivel beszélt, de a szerkezetek akkor is inkább francziák voltak. A nagy felindulásban leginkább az anyanyelv jó az ember számára. Még mindig kérdően nézett rám, ajkai mozogtak — olyan öregnek, olyan megtörtnek látszott, mint a milyeneket a német népmesék emlegetnek. A részvét kifejezése szebbé, méltóságosabbá tette. Székéhez vezettem. Mit mondjak neki? Hiszen magam sem tudok semmit . . . semmi bizonyost. Fejem zúgott, szívem hevesen dobogott, olyan kínos furesa érzés fogott el. Még tegnap este én is így beszéltem, mint a hercegnő, hjal ma azonban nem tenném kezem a tűzbe a grófnőért.

— Kérem hercegnő üljön le — — legyen egy kissé nyugodtabb — kértem zavaromban. — És tegnap este miért nem irt néhány sort? Ma reggel tudtam meg. Az ijedség megdermesztette mindentagomat — — majd reszketni kezdtem. De kérem Miklós beszéljen valamit. Elhelyezkedett a nagy székben, figyelmesen nézett rám. Sorban elmondtam mindent, a mit láttam, a mit átéltem.

A hercegnő figyelmesen hallgatott, azonban elbeszélésem alatt feje folyton alább alább hanyatlott, karjait egybefonta; úgy látszott, hogy az egész alak összeesik.

Ajkain előtört a részvét, az ijedelem kiáltása, szeméit tágra nyitotta ajkaimra nézett — a legborzasztóbbat nem tudta elhinni. Mikor az udvari marsallal való jelenetet adtam elő, kitört belőle ismét az orosz.

— Ah a gyalázatos! — szólt haraggal, megvetéssel. — Az Isten büntesse meg!

A rendőrök intézkedéseit helyeselte, egész előadásomat gesztusokkal, beszéddel kísérte. Mig beszéltem, szemeim körüljártattam a szobában, az ember önkénytelenül is megteszi. A szoba csodálatosan nézett ki: hátul volt a nagy ágy, mellette az óra, egy csomó kis üveg, Fanchon és Boabdil, a hercegnő kutyái urnójuk néhány ruhadarabján feküdtek. Egyik asztalon nagy báb feküdt, unokája éle nagyságú képe mellett, a kályha mellett egy széken fekete arany szegélyű könyv. Magam is megijedtem — a hercegnő szabadgondolkodó?!

— Nem lehet, imakönyv az, arany kereszt van a tetején. A hercegnő tehát imádkozott.

Bizony úgy van az mindenkivel! Az emberek henczegnék, hogy szkeptikusak, hogy közönyösek, ee bezzeg, mikor egy kicsit megborad hátuk a haláltól, vagy látásuktól, lelkük mélyében történik valami, akkor újra előveszik az imakönyvet, melyet talán még gyermekkorukban kaptak ajándékba, abból akarnak vigasztalást, enyhületet meríteni. — Vannak események, melyek megakasztják a filosoplálást, melyeken minden systema összeomlik, szétrebben mint a polyva . . . a mikor a kéz imára kulcsolódik, mikor a szív szabadulni akar e nyomorult rögtől, fel . . . fel . . . felakar emelkedni az Istenhez. Te is — te világi . . . te! a maszkod mögött, — mert az emberek ritkán azok, amiknek magukat mutatják, — a szíved mélyén — ott buzog egy forrás! . . . A hit . . . Ah mennyire szívére vehette a hercegnő a bárónő szerencsétlenségét.

Azután a kert utcái szobáról, az idegenről kezdtem beszélni. Rám nézett. «Szent Ég!» Kiáltott és felegyenesedett.

— Hogy nézett ki? Miklós! — kérdezte hevesen . . . És ő . . . Melania — — lehetséges az — ráborult arra az emberre, mig férje véresen a padlón feküdt . . . Ó mennyi szent atyám!

Néhány felvilágosító szó után folytattam, a hercegnő ismét jobban össze esett — még öregebbnek, még törődöttebbnek látszott, mint az előbb.

(Folyt. köv.)

TÁVIRATOK.

Dreyfus-ügy.

A revízió erőszakos, tüzzel-vassal való keresztülvitele egész légióját teremtette meg már az u. n. »megbélyegzett« embereknél. Hogy a revízió eszméje mennyire régi és mily tervszerűen lett fölvezetve,

azt legjobban bizonyítja a francia perujítás törvényszakaszai, melyek egygyel meglettek toldva, mióta Dreyfus az ördög sziget lakója, mivel oly törvény melynél fogva a Dreyfus-ügyet újra fel lehetett volna venni, nem létezett.

A forradalom előtt a revízió királyi kiváltság volt, amelyet az 1793. évi konvent alakított át s azóta a következő törvényes intézkedések állnak fenn a perujításra:

1. Ha a két ítélet össze nem egyeztethető. (A Convent törvénye.)

2. Ha a gyilkosság miatti elítélés esetében kimutatható, hogy az állítólagos áldozat él és ha egy az allapperben kihallgatott tanu utólag hamis tanúzásban mondatik bűnösnek (1808. évi btk.)

3. Az 1867. évi Favre-féle módosítás az ártatlanul elítélt Lesurque esetéből kifolyólag kiterjesztette a revíziót a súlyosabb vétségekre s ezenkívül megadták a megindíthatóságát a vádlott halála után feleségének, gyermekeinek stb.

4. Ismét az ártatlanul elítélt Borrns, majd Vaux esetéből kifolyólag a bűnvádi perrendtartás egy újabb esetet is fölvet, nevezetesen: »ha az elítélés után valamely oly tény történik vagy derül ki, vagy addig ismeretlen oly okmányokat mutatnak be, melyek alkalmasak az elítélt ártatlanságát megállapítani.«

Az a törvény pedig, mely a Dreyfus-ügy revízióját megindította, a Dreyfus elítélése utáni időből 1895-ből való.

Ma érkezett értesüléseink a következők:

Budapest, szept. 24. (Saját tud. táv.)
A Havas-ügynökség jelenté Párisból: A revízió bizottságnak tegnap estére kitűzött utolsó ülését nem tartották meg, hanem ma délelőtt 9 órára halasztották. Határozatait azonban már meghozta a bizottság. A bizottság ma véglegesen szövegezi véleményét, a melyet azután Sarrien igazságügyminiszter elé terjeszt. Azt hiszik, hogy a bizottság hajlandóságot mutat a revízióra. Mondják, hogy Brisson miniszterelnök ellenzi a kamara összehívását, mert a revíziót tisztán kormányzati ténynek tekinti.

Budapest, szept. 24. (Saj. tud. táv.)
A párisi Figaró szerint a revízióbizottság ma tartott ülésén szükségesnek tartotta a revíziót.

Budapest, szept. 24. (Saját tud. táv.)
A revízió miatt Peytral pénzügy-és Véger közmunka miniszterek kiléptek a kabinetből. Chauoine hadügyminiszter is beadta lemondását.

Budapest, szept. 24. (Saját tud. táv.)
Párisban egyre zavarosabb helyzetet teremt a revízió kérdése. A bizottságban, mint ujabban egész bizonyossággal jelentik, 3 pro és 3 kontra szavazott, ami negatív eredményt jelent. A Dreyfus-párti lapok dühös kifakadásokkal támadják meg a kormányt, mely által azt akarják elérni, hogy a revízió a bizottság határozata ellenére is kimondassék.

A kínai palota forradalom.

Budapest, szept. 24. (Saját tud. táv.)
Angol lapok Schanghaiból jött hivatalos értesítéseket közölnek, melyek folytán a kínai császár meggyilkolását egyenesen megczáfolják. A kínai hivatalnokok, kik ismerik a császári udvar titkait, erősen hiszik a gyilkosságot.

Bánya légrobbanás.

Budapest, szept. 24. (Saj. tud. táv.)
New-Yorkból távirják: A brownsvillei kőszénbányában történt robbanásnál 54 bányász került a romok alá, akik közül

27 egy másik aknán keresztül megmenekült, de csaknem valamennyi megsérült, 8 felismerhetetlen holttestet találtak. A többi 19 munkás megmentésére nincs remény. A robbanást bányamunkások idézték elő, akik nyílt lámpát használtak.

Spanyolország és Amerika.

Budapest, szept. 24. (Saját tud. táv.)
Portoricóból érkezett hivatalos táviratok jelentik, hogy a sziget kiürítése e hó 20-án megkezdődött.

Az anarchisták.

Budapest, szept. 24. (Saj. tud. táv.)
Madridból távirják: C a s t e l a r levelet kapott Londonból, amelyben anarchista merénylettel fenyegetik.

Hírek Dél-Afrikából.

Budapest, szept. 24. (Saj. tud. táv.)
Pretoriából távirják: Azon a hivatalos lakomán, amelyet tegnap Steijn, Oranje köztársaság elnöke tiszteletére rendeztek, Krüger elnök pohárköszöntőjére válaszolva arról a barátságos viszonyról beszélt Steijn, amely a két köztársaság között van és más államot nem fenyeget. A Dél-Afrikai Egyesült-Államok alakítása tervéről azt mondta, hogy ez, ha politikai szövetség a célja, kivihetetlen, mert a köztársaságok csak az esetben járulhatnak a tervhez, ha köztársasági elvekre alapítják, a gyarmatok pedig csak az esetben, ha a tervet a brit birodalom keretén belül valósítják meg. — Steijn elnök még ma Delagoába utazott.

KÖZGAZDASÁG.

Olesó lesz a hus. Olyan hír érkezik Oroszországból, amely ha megvalósul, az európai nagyvárosokban garázdálkodó mészáros-ringek fosztogatásainak egyszerre vége szakad. Guillot, a moszkvai mezőgazdasági társaság tagja, új módot eszelt ki, melynek segítségével nagy távolságokra lehet a húst friss állapotban szállítani, anélkül, hogy megromolna, Guillot részvénytársaságot alapít, mely egészen új szerkezetű kocsihoz az olesó oroszországi marhahúst Berlin, Hamburg, Páris, London, Bécs és Budapestre fogja szállítani. Az orosz kormány a küszöbön levő nemzetközi vasuti konferencián ki akarja eszközölni, hogy ezt az olesó húst, mely a nagyvárosok szegényebb lakosságát az éhezéstől váltja meg és igazi jótétemény lesz, az összes európai vasutakon leszállított díjtételek mellett szállítsák.

Reich Jenő s Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határidők.

B u d a p e s t, szeptember 24.	
Buza őszre — — — — —	9.25
Buza tavaszra — — — — —	8.64
Uj tengeri — — — — —	4.51
Tengeri augusztusra — — — — —	5.09
Rozs őszre — — — — —	7.85
Zab őszre — — — — —	5.58

Értéktőzsde.

B u d a p e s t, szeptember 24.	
Az irányzat nyugodt.	
Salgótarjáni — — — — —	620.32
Wagon-kölcson — — — — —	256.—
Villamos vasut — — — — —	259.30
Osztrák hitel — — — — —	357.25
Magyar hitel — — — — —	392.75
Allamvasut — — — — —	353.30
Déli vasut — — — — —	78.—
Rimamurányi — — — — —	253.60
Magyar jelzálog — — — — —	250.25

B é c s, szeptember 24.

Az irányzat szilárd.

Osztr. hitel — — — — —	357.—
Magyar hitel — — — — —	393.—

Allamvasut	859.75
Birodalmi márka	58.87

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1898. szeptember 24-én

Magyar aranyjárdék 4%	120.—
Magyar koronajárdék	98.85
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	119.25
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	100.—
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	120.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	96.15
Italmérési jog megváltási kötvény	100.15
Horvát-szlavón földtehermentesítési kötvény	97.—
Magyar nyeresémsorsjegy-kölcsön	161.—
Tiszabábalyozói és szegedi sorsjegyek kölcsön	140.50
Osztrák járadék papirban	101.20
Osztrák járadék ezüstben	101.05
Osztrák járadék aranyban	121.—
Osztrák korona járadék	101.25
1860. Osztrák államsorsjegyek	140.50
Osztrák magyar bankrészvény	903.—
Magyar hitelbankrészvény	311.50
Osztrák hitelintézeti részvény	356.30
Páris vista	359.50
Német birodalmi márka	951.—
London vista	588.20 1/2
Páris vista	121.25 1/2
20 márkás arany	11.57

NAGYVARADI SZINKÖR.

Évadbérlet 133. szám. Kisbérlet 131. szám
Páratlan. Páratlan.

Ma vasárnap, 1898 szeptember 25-én

a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével:

Délután fél 4 órakor, fél helyárrakkal:

a karszemélyzet javára:

Hinkó, a hóhérlegény.

Dráma 5 felvonásban.

Este 7 órakor, rendes helyárrakkal:
utolszor:

**1848.
(HADAK UTJA.)**

Látványos színmű, előjátékkal 9 képben. Irta: Verő György.

Előjáték: »Márczius 15.« »Április 11.« I. kép: »Az utolsó jobbágyc (Dobolló, 1848. október.) II. kép: »A hadak utja.« III. kép: »A tűzpróba.« (Gábor Áron ágyugyára. Kézdi-Vásárhely 1848. november.) IV. kép: »Diadalról diadalra.« (Piski 1849. február.) V. kép: »Olthonn!« (Dobolló, 1849. Márczius.) VI. kép: »A vég kezdete.« (Segesvár—Félegyháza 1849. Julius) VII. kép: »Fekete karácsony« (Dobolló, 1849. decz.) VIII. kép: »Fehér karácsony« (Dobolló, 50 év múlva.) IX. kép: »Álom.«

Személyek az előjátékban:

Petőfi Sándor	Pataki Béla
Jókai Mór	Váradi M.
Irinyi József	Fehérvári J.
Zakár Gergely, jogász	Heltai N.
Német polgár	Nyárai A.
A felesége	Váradiné
Második polgár	Vank I.
Egy hölgy	Marosi Adél
Gr. Batthyány Lajos, miniszterelnök	Janovics J.
Kossuth Lajos	Tompa Kálmán
Gr. Széchenyi István) miniszterek	Szentgyörgyi I.
Vasvári Pál	Ághy Sándor
Egy uri hölgy	Miklósi Ilona

Személyek a darabban:

Darkó Mózes, székely paraszt	Török K.
Débor, a felesége	Laczkó A.
György) fiaik	Tompa K.
Laczkó) fiaik	Kassai K.
Eszter, György felesége	Margó Zelma
Pistuka, a fiok	Fehérvári M.
Zakár Domokos, örmény kereskedő	Vendrei Ferencz
Kiriska, a felesége	K. Árpási Kata
Gergely, a fiok	Heltai N.
Anikó, a leányuk	Perényi Margit
Balta János, dulló biztos	Bartos Gyula
Pupók Mihók	Leővey Leo
Sata, székely paraszt	Szabó D.
Antos, kath. plebános	Gergely M.
Bardócz, ref. pap	Janovics J.
Radó, székely paraszt	Szabó József
Petőfi Sándor	Pataki Béla
Gábor Áron	Váradi M.
Egy székely őrtálló	Vank István
Jéri, Zakár szolgája	Zajonghy E.
Bem József, honvéd tábornok	Szentgyörgyi I.
Egy honvéd őrnagy	Ághy S.
Egy császári tiszt	Szabó S.
Egy honvéd káplár	Vank I.
Egy honvéd tiszt	Lantos J.
Egy honvéd	Szabó J.
István, György fia	Ághy Sándor
Eszti, György unokája	Margó Zelma
Aniska, Lac kó unokája	Perényi Margit

Kezdeté 7, vége 10 órakor.

Holnap, hétfőn:

Szentgyörgyi István 35 éves színelőzői jubileumára:

CSIKÓS

népszínmű II. felvonása.

A cigány

népszínmű II. felvonása

A TOLONCZ

népszínmű harmadik felvonása.

Peleskel notárius

Énekes bohózat II. szakasza.

szervezőkért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

STEIN S.
keztyü és mieder üzlete
Nagyváradon.

Van szerencsém a m. t. közönség becses tudomására hozni, hogy **Nagyváradon, Fő-utca, Bazár épületben levő keztyü üzletemhez**

válfűző (mieder) termet

rendeztem be.

A fűzők nőm, szül. Pollák Hermina felügyelete alatt fognak készülni, kinek Budapest, a Bécsi-utcában 6 éven át elsőrendű fűzőterme volt, hol is alkalma lévén oly bő tapasztalatokat szerezni, hogy a legfinomabb izlésnek megfelelő és bármely formájú fűzőt a legpontosabban képes elkészíteni.

A t. hölgyközönség legjobban tudja, mily előnyökkel biztosít egy **egészségi szempontból** mint a ruha készítésénél egy pontosan a test kívánsága szerint készített fűző, miért is azon szíves kéressel fordulok a m. t. hölgyközönséghez, hogy szerencsétlenségem b. megrendelésükkel és vagyok magamat szíves jóindulatába ajánljva

teljes tisztelettel

STEIN S.

Külön próbaterem!

KÖBÁNYAI KIRÁLY SÖRFÖZŐ

Részvény-Társaság.

Alaptőke 4,800,000 korona.

Maláta-sör.

Bajor módra készült ezen legújabb sörgyártmányunk arra van hivatva, hogy az e nemű külföldi árukat kiszorítsa.

Kellemes zamata miatt kedvelt üdítő ital és gyógyhatásánál fogva a legelső orvosi szaktekintélyek melegen ajánlják, különösen dr. Korányi Frigyes és dr. Kétyi Károly egyetemi tanár urak tanúsítják, hogy ezen sör sikeresen használhatóan bizonyult.

Ideg bajokban, vérszegénységnek, emésztési zavaroknál, gyengeségnek maláta-sörünk kétségtelenül valódi gyógyító szer.

Árak vidékre: Nagy láda: 60 kis palaczk 6 frt, betét 4 frt összesen 10 frt.

Kis láda: 30 kis palaczk 3 frt, betét 2 frt, összesen 5 frt, budapesti vasuti állomásra szállítva utánvétellel.

Hónapokig eltartható.

A ládákért és palaczkokért adandó 4 forint illetve 2 frt betétet, azoknak bérmentes visszaidások visszaszolgáltatójuk.

Megrendeléseket elfogadják: Gyári irodánk Kőbányán, városi irodánk: Budapest, VII., Kertész-utca 40. és helybeli főraktárosunk:

POPPER JÓZSEF.

251 10-20

HADI FELSZERELÉSEK RAKTÁRA.

Egyenruházati intézet.

Egyenruhákat és felszereléseket

minden fegyver nemhez a legszebb kivitelben és a legjutányosabban szállítok

FEHÉR I.

Valódi Angol és Francia divat szövegek az őszi és téli idényre a legnagyobb választékban megérkeztek.

Mintákat kívánatra bérmentve küldök.

FEHÉR I., férfi-szabó,
Nagyvárad, Fő-utca.

276 10-10

Nincs többé lábfájás

sem tyukszem, sem izzadós láb, sem bőrkeményedés, sem lábdaganat, sem fagyos láb, sem lábégés. Rövid idei viselés után megkönnyebbül a járása annak, ki cipőjét dr. Hügyes-féle az egész világon szabadalmazott Asbest talpbéliséssel látja el. Párja egyszerű 60 kr. kettős vastagsága 1 frt 20 kr. Az Asbest talpbélét kintinőség legjobban bizonyítja, hogy a cs. és kir. közös hadseregnek és a m. kir. honvédségnek eddig 22500 pár szállított. Szétküldés csakis utánvétellel, vagy a pénz előleges beiktatása és külön 10 kr. frankó. Felvilágosítások és prospektusok, köszönetnyilvánítások ingyen. Visszonteladónak megfelelő árengedmény.

Általános Asbetáru gyár betét-társaság. Budapest, VI., Sziv-u. 18.
Egyedüli elárúsító raktár Nagyváradon: Eigner Ede.

136 24-50

!Üzlet megnyitás!

PONGOR JÓZSEF

Budapest egyik legelőkelőbb divatruháza városunkban Bémer-tér, 310. szám alatt,

— ❧ — **fiók üzletet** — ❧ —

nyitott, hol az őszi és téli idény összes újdonságai, a legújabb **francia** és **angol** divatkelmék, továbbá mindennemű **férfi divatáru-czikk**ek állandóan nagy választékban tartatnak raktáron.

A n. é. közönség b. látogatását és pártfogását kéri kiváló tisztelettel:

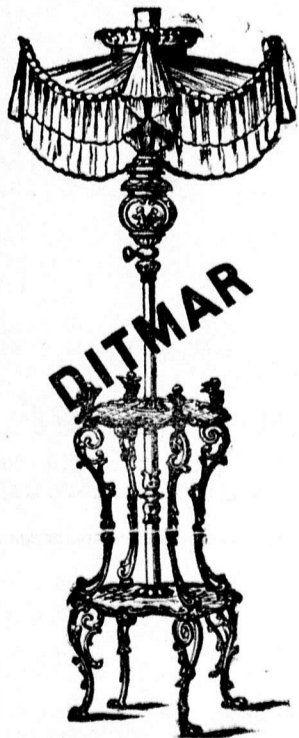
Pongor József.

JANKY ANTAL utóda KISS KÁROLY

Nagyváradon, Szent László-tér.

Ajánlja: fűszer, bor, csemege, ásványviz, petroleum. lámpa és kosár áru kereskedését.

S a beállott idény alkalmából következő főbb czikkekre hívja fel a tisztelt közönség becses figyelmét: Mindenféle páczolt, füstölt, olajos és sós halak, halikra. Bozeni conservek és befőztek; külföldi és hazai sajtok, prágai és kassai sódar főzve és nyers füstölt állapotban, vegyes főlvágottak és Október 15-től kezdve naponta friss paprikás és tormás szépeességi kolbászkák. Főzelékekből borsó- sárga és zöld szemes, lencse, zsuzsukmentes, szárított zöldségek, különösen zöldpasuly, cukorborsó és Julien. A legkedveltebb minőségű rumok, chinai és orosz theák, magyar és angol Theasütemények, magyar és francia pezsgők és Cognacok, kül- és belföldi borok, likörök és égetett szeszes italok megbízható pontos kiszolgálás és jutányos árak mellett. Kiváló asztali bor 1 liter 38 és 45 kr.

Lámpák

a világhírű Ditmár R. gyárából.

Ezen lámpákkal érhető el a legjobb világítás. Raktáron tartok mindennemű asztali-, irodai-, fali- és függő lámpákat, úgy csillárokat is nagy választékban mind gyári árakon.

Lámpa alkatrészek

u. m. égők, betétek, lángoszlopok, golyó és bori-tótartók, lámpacsövek, lámpagolyók és bori-tók különféle kivitelben. — Valódi Ditmár-féle lámpabeleek stb. stb. külön-külön is kaphatók e czélra berendezett üzletemben.

Különös figyelmet érdemelnek és legalkalmasabb nagyobb termék és iskolahelyiségek kivilágításához a Ditmár-féle szabadalmazott

„ASTRAL“ függőlámpák

106, 200, 260 normális gyertyafényű világítással s továbbá a kitűnő szerkezetű

„FAVORIT“ irodai és asztali lámpák

60 és 90 gyertyaerősségű világítási fényűvel. Üzletemben lámpák javítása, esetleg átalakítása is elvégeztetik.

PETROLEUM,

melyből mindig csak a megbízhatóbb I-ső minőségű gyártmányt tartom s a legmagasabb gyúlékonyság fokot, (tehát nem robbanó és füstölő) árusítom el. — Császárolaj, valódi brémai és tiszta lámpaolaj, Parafin Stearin és fagygyu-gyertyák minden minőségben.

A petroleumot — csakis a legjobbat — ólomzáros 5 literes kannákkal

előre történt megrendelésre

— házhoz szállítva is —

kihordatom, külön e czélra berendezett kocsimmal.

Fás kosarak, minden nagy arányban esinos kivitelben igen előnyös árakon.

Kiváló tisztelettel:

Janky Antal utóda
Kiss Károly.